„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 8 (104) БЕЛАСТОК, 23 ЛЮТАГА 1958 г. ГОД III

В. Сухаверхаў. «За родную Беларусь»

Прысьпяшыць падрыхтоўчую працу да З'езду БГ-КТ

Набліжаецца ўжо дзень, калі адбудзецца II З'езд БГ-КТ, з'езд, які абмяркуе праблемы далейшай дзейнасці нашага Таварыства. Актывізацыя існуючых гурткоў таварыства, выкарыстанне ў перадз'ездаўскай працы ўсіх нашых актывістаў, з мэтай каб кожная беларуская вёска, каб кожны адзін беларус, жыхар нашай краіны, ведаў аб З'ездзе, ведаў аб тым, дзеля чаго ён склікаецца — гэта неадкладныя справы ў цяперашняй працы таварыства.

Падрыхтоўка да З'езду распачалася ў нас па выбарах у рады нарадовыя. Як бачым, на належную падрыхтоўку З'езду не замнога часу, закладаючы, што ён адбудзецца ў апошніх днях сакавіка г. г. (нажаль астатковага тэрміну З'езду яшчэ і таварышы з Прэзідыума Галоўнага Праўлення не ведаюць).

Як тады праходзіць гэтая падрыхтоўка? Ужо адбыўся З'езд Варшаўскага аддзела БГ-КТ на якім выбраца 10 дэлегатаў на Агульнапольскі З'езд Таварыства. Трэба сказаць, што таварышы з Варшавы не дрэнна падрыхтавалі З'езд. У рэзультаце на З'ездзе выйшла шмат новых, цікавых прапаноў, адносна далейшай дзейнасці Таварыства.

Нажаль, у павятовых аддзелах Таварыства на многа горш выглядзіць гэтая справа.

У Сакольскім і Семятыцкім паветах ужо адбылося шмат грамадскіх сходаў, на якіх выбрана дэлегатаў на павятовыя З'езды Таварыства. Наогул, як выказваюць гэтыя сходы, насельніцтва вельмі цікавіцца працай Таварыства і ўносіць шмат новых прапаноў да яго далейшай дзейнасці.

У Гайнаўскім, Бельскім і Беластоцкім паветах, дзе пражывае асноўная маса беларусаў, толькі што пачынаецца падрыхтоўчая праца да павятовых З'ездаў БГ-КТ. Таварышы з павятовых аддзелаў БГ-КТ наракаюць на брак ахвярных актывістаў Таварыства, якія змаглі-б абслужыць перадз'ездаўскія сходы ў шматлікіх беларускіх вёсках Беласточчыны. Таму і канкрэтныя тэрміны павятовых з'ездаў БГ-КТ, яшчэ дагэтуль не ўдакладнены. Напрыклад у Бельскім павеце тэрмін З'езду БГ-КТ быў вызначаны на 23 лютага, аднак яго адложана на далей толькі таму, што актывісты Бельскага аддзела не ў сілах былі абслужыць да гэтага часу 80 беларускіх вёсак, у якіх намечана правесці грамадскія сходы.

Замала цікавіцца справай падрыхтоўкі З'езду Камісія па справах нацыянальных меншасцей пры КВ ПЗПР у Беластоку.

Мо' і таму, яшчэ дагэтуль, зусім мала партыйных актывістаў — членаў таварыства, працаўнікоў радаў нарадовых і грамадскіх дзеячоў уключылася ў перадз'ездаўскую працу.

Ці-ж не маглі-б таварышы з Камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры КВ ПЗПР супольна з ГП БГ-КТ арганізаваць нараду партыйнага актыву і грамадскіх дзеячоў у справе падрыхтоўкі да З'езду? Несумненна, тады больш людзей уключылася-б у гэтую працу, лепшыя былі-б рэзультаты.

Становіча за мала таксама ў падрыхтоўцы да З'езду працуе ГП БГ-КТ і яго прэзідыум.

Час, Таварышы, сапраўды ўзяцца за гэтыя справы. Да З'езду ўжо засталося зусім мала дзён. (вб)

Памяці свайго суродзіча - Кастуся Каліноўскага

Як мы ўжо пісалі, у гэтым годзе шырока будзе адзначацца 120-цігоддзе з дня нараджэння Кастуся Каліноўскага — вялікага змагара за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне беларускага народа.

Як вядома, Кастусь Каліноўскі нарадзіўся ў 1838 годзе ў вёсцы Мастаўляны (Беластоцкі павет).

На першай сесіі новавыбраная Грамадская Рада ў Мастаўлянах урачыста пастанавіла:

1) Назваць імем Кастуся Каліноўскага мясцовую сямікласную школу.

2) Прымацаваць на сцяне школы мемарыяльную дошку аб Кастусю Каліноўскім.

3) Усе радныя абавязаліся даць не менш 10 злоты на пабудову помніка Кастусю Каліноўскаму ў Беластоку і звярнуцца з заклікам да ўсяго насельніцтва Беласточчыны аб добраахвотныя грашовыя складчыны на гэта. (с.я.)

Купяць трактар

Сельскагаспадарчы кааператыў у Зубрах (Беластоцкі павет) налічвае 24 членаў. Кааператыўшчыкі пастанавілі купіць ў гэтым годзе трактар.

Не ўсе ведаюць, але можа каму патрэбна...

У магазінах Гайнаўскага ПЗГС-а ад нейкага часу стаіць на продаж 150 штук сячкарняў БВ—2, сеўнікі да рассявання мінеральных угнаенняў, валы «Камбелля» і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. (р)

Моладзь атрымала музычныя інструменты

Моладзь у вёсцы Буды, ля Белавежы, грамадскім чынам адрамантавала памяшканне на клуб і арганізавала мастацкі калектыў. Аддзел культуры ў Гайнаўцы закупіў і аддаў у карыстанне клуба ў Будах акардэон, дзве гітары і тры мандаліны. (аа)

Электрыфікавана 774 вёсак

На агульную колькасць 3.545 вёсак на Беласточчыне, электрыфікавана ўжо 774. (р)

З дзейнасці гурткоў БГ-КТ

14 лютага ў вёсцы Валілы, Беластоцкага павета, новаарганізаваны Гарадоцкі драмгуртом ужо чацвёрты раз выступіў з пастаноўкай трох беларускіх п'есаў: «Валодзін гальштук» — К. Крапівы; «Бобы» — М. Крапіўніцкага і «Праветрылі» — Ул. Няфёда.

* * *

16 лютага ў зале Гарадоцкага кіно, другі Гарадоцкі драмгуртом выступіў з пастаноўкай 3-ох актовай п'есы М. Астроўскага, на рускай мове, пад загалоўкам «Без віны вінаваты».

* * *

16 лютага ў Кляшчэлях, Гайнаўскі павет, драмгуртом з Новай Волі ў Беластоцкім павеце, даў дзве пастаноўкі беларускіх п'есаў: «Мікітаў лапаць» — Кудзелькі і «Міхалка» — Далецкіх.

Пасля пастаноўкі выступіла трыё салістак Нова-Вольскага драмгуртка ў складзе М. Буйко і сёстраў М. і Л. Баўтручук. Яны выканалі некалькі прыгожых беларускіх народных песняў.

* * *

16 лютага ў Мілейчыцах, Семятыцкі павет, Беластоцкі драмгуртом даў дзве пастаноўкі 3-ох аднаактовых п'есаў: «Прымакі» — Я. Купалы, «Міхалка» — Далецкіх і «Пярэстая Красуля» — М. Чужыніна. (вб)

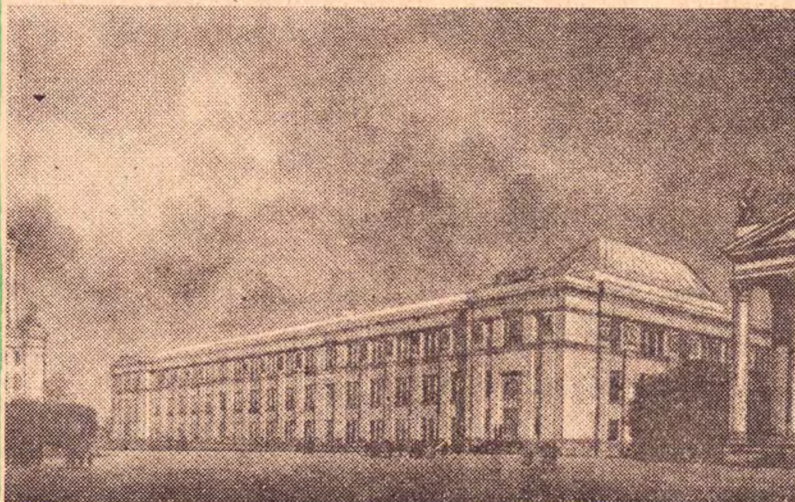
Сустрэча з былымі партызанамі

У сувязі з 40 гадавінай утварэння Совецкай Арміі, па ініцыятыве ГП БГ-КТ і ЗВ ТПП-Р, у Беластоку, 13 лютага ў зале клуба ТПП-Р арганізавана сустрэчу з былымі партызанамі, удзельнікамі барацьбы супраць фашысцкай акупацыі.

Пасля даклада рэдактара А. Амільяновіча на тэму дзейнасці Совецкіх партызан на Беласточчыне, сярод якіх шмат было беларусаў мясцовага паходжання, былыя партызаны выступілі з успамінамі са сваёй партызанскай дзейнасці. Між іншымі з вельмі цікавымі ўспамінамі выступіў Дзмітры Карповіч — былы начальнік штаба беларускага партызанскага атрада ім. Кастуся Каліноўскага.

Цікавымі ўспамінамі падзяліліся з прысутнымі падпалкоўнік Валах, былы камандзір польскага партызанскага атрада АЛь ім. Яраслава Дамброўскага на Шлёнску і падпалкоўнік Стадулко, былы партызан АЛь на Келеччыне.

Пастаноўлена больш арганізаваць такіх сустрэч асабліва з моладдзю. (вб)

Праект гістарычнага музея на Цэнтральнай плошчы ў Мінску.

Фото — Е. Ліўшыца.

На Антарктыдзе калісь квітнела жыццё

250 мільёнаў год таму назад, шосты кантынент Зямлі — Антарктыду, пакрывала расліннасць.

Гэтае рэвеляцыйнае адкрыццё зрабілі члены совецкай навуковай экспедыцыі на Антарктыдзе. На ўсходняй частцы кантынента, група совецкіх геолагаў адкапала звугленыя рэшткі дрэў, якія раслі тут некалі. Знойдзена таксама рэшткі звярыных касцей.

Праца совецкіх вучоных стварыла магчымасць апрацоўкі дакладнай мапы Антарктыды, якой не было дагэтуль.

Начальнік совецкай экспедыцыі на Антарктыдзе — прафесар П. Шумскі аблічыў, што ледзяная пакрыва, якая акоўвае Антарктыду мае каля 2.500 метраў грубіні, а не 1.500, як думала дагэтуль.

Наш конкурс

У гонар 40 гадавіны ўтварэння Совецкай Арміі рэдакцыя „Нівы" арганізуе конкурс пад загалоўкам:

„Мае ўспаміны аб совецкіх воінах"

У конкурсе можа узяць удзел кожны чытач „Нівы". Успаміны трэба дасылаць на адрас рэдакцыі да 1 мая гг.

Лепшыя матэрыялы змесцім у „Ніве", а таксама ўзнагародзім грашыма.

Міжнародны агляд

На працягу апошняга тыдня яшчэ больш паглыбіўся канфлікт паміж Францыяй і Тунісам у сувязі з бамбардзіроўкай туніскай вёскі французскімі самалётамі амерыканскага паходжання. У афіцыяльным камюніке туніскі ўрад заявіў аб забароне перасоўвання па краіне французскіх войск, аб забароне доступу французскіх карнікаў у туніскі порт Бізерту, які з'яўляецца французскай ваеннай базай, а таксама аб забароне палётаў французскіх ваенных самалётаў над Тунісам. Туніскі ўрад заявіў, што калі французскія акупацыйныя войскі спрабуюць парушыць гэтыя ўмовы, ён будзе лічыць сябе ў стане законнай абароны і зніме з сябе ўсякую адказнасць за магчымыя вынікі.

Стала вядома, што пытанне аб варварскай бамбардзіроўцы туніскай вёскі будзе разгледжана ў Савеце Бяспекі ААН на спецыяльна скліканай сесіі 18-га лютага 1958 года.

* * *

12 лютага 1958 года прадстаўнік місіі Иемена ў Каіры, заявіў, што 8-га, 9-га і 10-га лютага англічане ўзмацнілі наступленне ў раён Харыба і Эль-Аву Тахайба.

У час сваёй варварскай атакі, у выніку якой гэты раён быў моцна разбураны, англійскія войскі ўжывалі авіяцыю і цяжкую артылерыю.

Загінула многа мірнага насельніцтва і знішчана многа пабудоў. Иеменскія патрыёты знішчылі на поўдні краіны многа англійскіх пазіцый, падарвалі дынамітам масты і дарогі і перарэзалі камунікацыі англічан паміж Адэнам і англійскімі пратэктаратамі.

Такім чынам, англійскія імперыялісты не лепш французскіх і іншых — дзе яны ні з'яўляюцца, усюды праліваецца кроў.

* * *

Злучаныя Штаты Амерыкі не адмаўляюцца ад гонкі ўзбраення. Аб гэтым сведчыць падпісаны Эйзенхаўэрам у мінулым тыдні надзвычайны законапраект аб асігнаваннях для фарсіравання прац у галіне ракетных снарадаў і сучаспаветранай абароны. Законапраект дапускае асігнаванне 1.260 млн. долараў і дае магчымасць Міністэрству абароны выкарыстаць для гэтых мэт з ранейшых асігнаванняў дадаткова 150 млн. долараў.

Акрамя гэтага, прэзідэнт ЗША падпісаў законапраект, які абавязвае Міністэрства абароны фарсіраваць будаўніцтва сістэмы выяўлення балістычных снарадаў і будаўніцтва баз для іх запуска.

* * *

Заходнегерманскі міністр абароны Штраус заявіў, што Міністэрства абароны будзе займацца ўзбраеннем арміі сучаснай зброяй. Да канца 1958 года заходнегерманская армія будзе налічваць 180 тыс. чалавек (у сучасны момант налічвае 130 тыс.). Павялічыцца таксама ваенны флот Заходняй Германіі, асабліва за кошт амерыканскіх ваенных караблёў. Такім чынам, гісторыя паўтараецца. Пасля першай сусветнай вайны заходнія краіны таксама ўзбройвалі Германію. Вынікі гэтай блізарукай палітыкі былі сумныя.

* * *

Інданезійскі друк і радыё паведамілі аб спробах здраднікаў інданезійскага народа звергнуць цэнтральны ўрад прэзідэнта Сукарно.

Як вядома, Інданезія, якая налічвае каля 80 млн. насельніцтва, доўгі час знаходзілася пад уладай галандскіх імперыялістаў. Вызваліўшыся ад чужаземнай кабалы, краіна, выкарыстоўваючы свае грамадныя прыродныя багацці, пачала хутка развівацца. Імперыялісты спрабуюць аднак пры дапамозе здраднікаў, асабліва з афіцэрскага асяроддзя, звергнуць урад Сукарно з мэтай падначалення краіны галандскім і іншым манапалістам. Начальнік штаба інданезійскай арміі генерал - маёр Насутыён даў загад аб неадкладным арышце чатырох былых афіцэраў — палкоўніка Лубіча, палкоўніка Сімбалака, палкоўніка Джамбека і палкоўніка Хусейна, якія нядаўна рашэннем інданезійскага ўрада былі звольнены з арміі. Есць доказы, што гэтыя былыя афіцэры зрабілі замах на жыццё галавы ўрада і падрыхтоўвалі загавор, накіраваны на змену існуючага ладу.

12 лютага 1958 года генеральны сакратар Камуністычнай партыі Інданезіі Айдзіт выступіў з заявай, у якой заклікаў інданезійскі народ дапамагаць ураду ў перадольванні цяжкасцей і знішчэнні дзейнасці здрадніцкіх элементаў на Цэнтральнай Суматры, інтарэсы якіх цалкам супадаюць з жаданнямі галандскіх каланізатараў і планамі агрэсіўнага блоку СЕАТО.

* * *

14 лютага 1958 года ў праілегласць Аб'еднанай Арабскай рэспублікі ўзнікае новая дзяржава, якая складаецца з Іарданіі і Ірака. Новая федэрацыя называецца Арабскай Федэральнай дзяржавай. У камюніке паведамляецца, што да гэтага федэратыўнага аб'еднання, на чале якога стаіць іракскі кароль Файсаль, могуць далучыцца іншыя арабскія краіны. Утварэнне іракска - іарданскай аб'еднанай дзяржавы накіравана супраць нацыянальна - вызваленчага руху арабскіх народаў.

* * *

12 лютага 1958 года, выступаючы на прэс-канферэнцыі ў Вашынгтоне, Далес заявіў, што для склікання канферэнцыі на высокім узроўні не з'яўляецца абавязковай сустрэча міністраў замежных спраў.

Гэтая новая тактыка Далеса не азначае аднак змены палітычнага курсу ЗША, а выклікана толькі націскам грамадскай думкі на кіруючыя колы. Грамадскасць, у тым ліку грамадскасць Злучаных Штатаў, патрабуе згоды ўрадаў заходніх краін на скліканне нарады на высокім узроўні з мэтай прадухілення ваеннай небяспекі.

* * *

У Грэцыі ўсё пашыраецца рух за скліканне нарады на высокім узроўні. Афінская газета «Авгі» піша, што пытанне аб скліканні нарады ў вярхах па-ранейшаму знаходзіцца ў цэнтры ўвагі грамадскасці ўсяго свету. *«Па грамадскай думцы,* — указвае газета, — *перагаворы на высокім узроўні будуць садзейнічаць ліквідацыі недавер'я, адкрыюць шляхі для вырашэння наспеўшых міравых праблем. Савецкі Саюз робіць для гэтага ўсё, што ў яго магчымасцях... Савецкая пазіцыя зразумелая і рэалістычная... Сярод наспеўшых пытанняў для абмеркавання на такой нарадзе знаходзіцца прапанова аб стварэнні безатамнай зоны ў Еўропе».*

* * *

15 лютага 1958 года ў Вашынгтоне падпісана польска - амерыканскае эканамічнае пагадненне. На аснове гэтага пагаднення ЗША прададуць Польшчы лішкі сельскагаспадарчых прадуктаў на суму 75 млн. долараў. У гэтую суму ўваходзіць таксама кошт перавозкі гэтых прадуктаў амерыканскімі караблямі. Акрамя таго, ЗША прызналі Польшчы крэдыт у суме 25 млн. долараў для дадатковых закупаў сельскагаспадарчых тавараў, сыравіны, машын.

Ул. Л.

На здымку: прэс-канферэнцыя ў прэм'ера Туніса, Бургуібы. *фото — ЦАФ*

Праект спрашчэння разбору шлюбаразводных і дробных крымінальных працэсаў

Як паведамляе «Трыбуна люду» урад апрацаваў два новыя, падрабязныя праекты спрашчэння існуючых законаў судовых працэсаў. Першы — гэта праект змянення законаў у грамадзянскіх працэсах; другі — адносна змянення ў крымінальных працэсах.

У праекце змянення законаў у грамадзянскіх працэсах гаворыцца аб тым, што шлюбаразводныя працэсы і працэсы па справах пратэндавання да маёмасці вартасці да 30 тыс. зл. (раней да 15 тыс.) будуць разгледжаны некаторымі павятовымі судамі.

Разыходзіцца тут аб судовыя працэсы, дзе з аднаго боку выступае прадпрыемства дзяржаўнай гаспадаркі (больш за ўсё манко).

Шлюбаразводныя працэсы па сваім характары патрабуюць асаблівай увагі таму ў праекце сказана, што працэсы гэтыя будуць разгледжваны толькі павятовымі судамі, якія знаходзяцца ў памяшканнях ваяводскіх судоў і пазамясцовых аддзелаў гэн. там, дзе ёсць суддзі з добрым жыццёвым вопытам. Праект прадугледжвае, асобам абодвух бакоў, упаўнаважванні складаць заявы ў Міністэрства справядлівасці або да Генеральнага пракуратара ПНР, за выключэннем Першага прэзэса Вярхоўнага суда, з патрабаваннем надзвычайнага перагляду справы.

Дагэтуль, як вядома, крымінальныя працэсы разбіраліся толькі Вярхоўным судом і ваяводскімі судамі. У новым праекце прадугледжваецца, што так сказаць, усе дробныя, не надта складаныя працэсы таго тыпу, як: хуліганства і наогул масава выступаючыя злачынствы будуць разгледжаны таксама павятовымі судамі.

У праекце змянення сказана аб спрашчэннях па пытанню «дробных» працэсаў. Апіраюцца яны на наступных прынцыпах: вырашаць справу можа адна асоба, права грамадскага абвінавачвальніка, па-за пракуратарам, даецца Грамадзянскай міліцыі, органам такой адміністрацыі, як ПКП, ПКС, органам службы аховы здароўя, праўленням дзяржаўнай лясной гаспадаркі і органам Дзяржаўнай гандлёвай Інсацыі.

Смерць Марселя Кашэна

ПАРЫЖ, 12 лютага. (ТАСС). Цэнтральны Камітэт Французскай комуністычнай партыі перадаў для апублікавання ў друку наступную заяву: «Цэнтральны Камітэт Французскай комуністычнай партыі з глыбокім жалем паведамляе ўсім комуністам, рабочаму класу і народу Францыі, міжнароднаму рабочаму руху аб смерці члена Палітбюро, дырэктара газеты «Юманітэ», дэпутата Нацыянальнага сходу ад Парыжа таварыша Марселя Кашэна. Старэйшы і паважаны дзеяч нашай партыі памёр раніцай 12 лютага на 89-м годзе жыцця».

Эканамічная дэпрэсія ў ЗША

12 лютага 1958 года прэзідэнт Злучаных Штатаў Амерыкі Эйзенхаўэр абвясціў справаздачу аб эканамічным становішчы краіны. Гэта справаздача яскрава паказвае «хвалёную» амерыканскую дэмакратыю і «цвітучае» жыццё амерыканскіх народных мас.

Аказваецца, у сучасны момант у ЗША знаходзіцца 4 млн. 494 тыс. беспрацоўных. Толькі з паловы снежня 1957 года да паловы студзеня 1958 года колькасць беспрацоўных узрасла на 1 мільён 120 тыс. чалавек. Паводле падліку міністра гандлю ЗША яшчэ ў лютым 1958 года колькасць беспрацоўных будзе перавышаць 5 млн. чалавек.

Хуткае развіццё беспрацоўя ў ЗША выклікана скарачэннем вытворчасці. Вытворчасць тавараў залежыць ад пакупной здольнасці насельніцтва. Чым большая пакупная здольнасць насельніцтва, тым лепш можа развівацца вытворчасць. У ЗША у апошні час пакупная здольнасць працоўных рэзка знізілася. Няма каму, ды і няма за што купляць тыя шматлікія тавары, якія ляжаць на складах.

Знізіліся таксама заказы на ваенную вытворчасць у сувязі з перспектывай мірнага суіснавання дзяржаў. Усё гэта выклікала неабходнасць скарачэння вытворчасці. Але скарачэнне вытворчасці азначае звальненне з працы мільёнаў рабочых, якія складаюць поўгалоднуюармію беспрацоўных. Беспрацоўныя зноў-жа, не маючы грошай, не могуць выкупіць у капіталістаў усіх тавараў, тым больш, што высокія цэны ўтрымліваюцца па-ранейшаму.

Такім чынам, пяцімільённая армія беспрацоўных ЗША, а ў дадатак сем'і гэтых беспрацоўных — гэта і ёсць сутнасць амерыканскай дэмакратыі, у якой капіталіст з'яўляецца поўным гаспадаром, а рабочы — батраком, а часта і проста жабраком.

Каб выйсці з гэтага эканамічнага тупіка, Эйзенхауэр прапануе: 1) зрабіць танейшым крэдыт, 2) даць фінансавую дапамогу ў жыллёвым будаўніцтве. 3) павялічыць будаўніцтва дарог, 4) развіццё іншых грамадскіх прац. Асабліва настойліва прапануе Эйзенхауэр павелічэнне ваенных заказаў. Гэта апошняе, як падкрэсліваюць амерыканскія каментатары, можа паменшыць колькасць беспрацоўных, вывядзе краіну з эканамічнай дэпрэсіі.

Павелічэнне ваенных заказаў можа адбывацца толькі ва ўмовах прапаганды да падрыхтоўкі вайны. Але ў такім разе, якая цана ўсім заявам амерыканскіх правячых колаў аб іх імкненні да міру?!

Логіка Дэпартамента ЗША вельмі супроцьлеглая. Яе разумеюць і амерыканскія працоўныя. Амерыканская свабода застацца без хлеба і даху над галавой не вельмі прыцягвае да сябе.

Аб гэтым павінны памятаць таксама ўсе тыя, каму сняцца прыгожыя сны аб амерыканскай рэчаіснасці.

УЛ. ЛЕБЯДЗІНСКІ

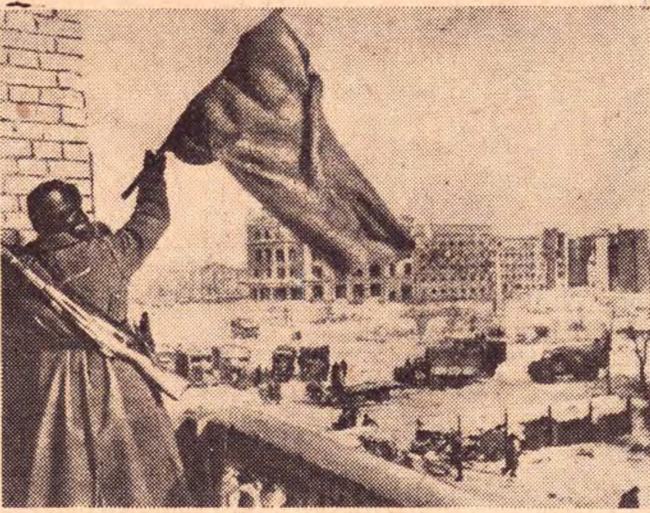

Апошнім часам, у выніку растопаў воды ў рэках і ручаях Польшчы выступаюць з берагоў, залiваючы не толькі палі, але гарады і вёскі.

На здымку: вуліцы мястэчка Кутна, залітыя вадою.

ЦАФ. — Фото — Краска

Сорак год

Сталінград. 15 год таму назад Совецкая Армія аднесла векапомную перамогу над фашызмам. 2 лютага 1943 г. над руінамі і папялішчамі Сталінграда ўзвіўся чырвоны сцяг перамогі, якая прынесла пачатак гібелі фашызму. Перамога гэтая адыграла ролю паварота ў другой сусветнай вайне.

23 лютага 1958 года мінае сорак год існавання Чырвонай Арміі. Сорак год — гэта перыяд вялікіх перамог над ворагамі совецкай улады. Хто-ж не ведае сёння гераічных учынкаў совецкіх воінаў за час II-гай сусветнай вайны.

Гераічная абарона Масквы, Ленінграда, перамога пад Сталінградам і Курскам, магутны баявы шлях да Берліна і Эльбы, перамога над нямецкім і японскім фашызмам — гэта факты, якія прынеслі неўміручую славу Совецкай Арміі.

Павінна назаўсёды застацца нам у памяці, што толькі дзякуючы мільёнам загінутых совецкіх воінаў не згарэлі мы ў страшэнных крэматорыях, не замардавалі нас гітлераўцы і наша краіна, як і іншыя краіны — вол ная і незалежная. У сучасны момант, калі ў Заходняй Германіі ізноў адраджаецца мілітарызм, калі некаторыя імперыялістычныя колы заходніх дзяржаў інтэнсіўна ўзбройваюцца і мараць аб авантурысцкім нашэсці на краіны, што змагаюцца за мір і дружалюбнае сужыццё народаў, магутная Совецкая Армія перакрэслівае планы агрэсараў і перасцерагае іх.

Моц і магутнасць Совецкай Арміі расце з кожным годам. Ядзэрная зброя, атамныя гарматы, самыя навейшыя самалёты, якія вытрымоўваюць хуткасць тысячы кіламетраў на гадзіну, балістычныя, міжкантынентальныя снарады і тысячы іншых гатункаў зброі, — гэта сённяшняе ўзбраенне Совецкай Арміі. Аднак аб магутнасці Совецкай Арміі сведчыць і тое, што, амаль кожны год совецкі ўрад памяншае лік салдатаў. Совецкі ўрад верыць, што нават найбольш складаныя праблемы можна «развязаць» шляхам перагавораў, прасцей кажучы, пры дапамозе слоў, а не зброі.

(аа)

Памятны 1945 год. 23 лютага (у тым-жа годзе) войскі 1-га Беларускага фронта вызвалілі Познань. Жыхары горада радасна сустракаюць совецкіх танкістаў на вуліцах горада.

Баявы шлях Совецкай Арміі засеяны магіламі тысячаў, загінутых ад фашысцкіх куль салдатаў. Многа іх і на Беласточчыне. Вось магіла Героя Совецкага Саюза Грыгорыя Кунавіна каля вёскі Гарасімавічы, Дубройскі павет. Фото (аа)

Партызаны — верныя і ахвярныя памочнікі Совецкай Арміі. Яны не раз дапамаглі працярэбіць сорагаў. Тысячы партызанаў змагалася з фашызмам, наносячы яму вялікія страты. Таксама мужна змагаліся партызаны на Беласточчыне.

На здымку: партызаны атрада імя Пархаменкі, які дзейнічаў на Беласточчыне пад камандаваннем Лявона Смірнова.

— Сілы ў нас хапае, агрэсіўнай палітыкі не вядзем, тады можам смела змяншаць рады Совецкай Арміі — кажуць правадыры Совецкага ўрада. Вось дэмабілізаваныя совецкія салдаты вяртаюцца на свае родныя палі, у родныя вёскі. Тут чакае на іх мірная, спакойная праца.

Успаміны былога сержанта Совецкай Арміі Андрэя Лапінскага

Сталінградскія дні

У рады Совецкай Арміі я трапіў у маі 1941 года. Мяне назначылі ў VI браневы Корпус XIII брыгады.

Падчас баёў пад Магілёвам корпус наш быў разбіты. Не вытрымалі напору гітлераўскіх самалётаў, танкаў і артылерыі. Акружыўшы, гітлераўцы занялі нас у палон, толькі некаторыя адзінкі паспелі «вырвацца». Гітлераўцы па-зверскі адносіліся да нас. Трэціравалі, мучылі, здзекаваліся над намі, марылі голадам. Адзіным нашым жаданнем-думкай было, як найхутчэй вырвацца з кіпцюроў гэтых драпежнікаў. Трэба было ўцякаць, толькі такім спосабам можна было ратаваць сваё жыццё. Аднак і гэта не з'яўлялася лёгкай справай. Два разы я стараўся ўцячы, аднак усё не змог, толькі за трэцім разам вырваў сябе з няволі. Пасля страшэннага змагання са смерцю ў фашысцкім абозе я ізноў апынуўся ў радах Совецкай Арміі.

У летні, пагодны дзень мы збіраліся ў дапамогу тым, што апошнімі сіламі абаранялі Сталінград. Пагрузіліся ў «цяплушкі» і накіраваліся на Сталінград.

Над Сталінградам непарушна віселі туманы дыму і пылу. Як вокам кінуць, пажар ахінуў усе раёны горада. Бомбы гітлераўцаў градам ляцелі на будынкі. Валіліся, рассыпаліся муры. Гэтая страшэнная карціна напоўніла трывогай душу, холад падшываў скуру.

— Пекла, з якога ніхто жывым не вяртаецца — думаў я тады.

На другі дзень мы атрымалі баявое заданне — ліквідаваць гняздо кулямётаў, што знаходзілася ў адным з разваленых будынкаў. Заданне было выканана.

Адзіная думка і адзіны дух натхняў усіх нашых салдатаў — біць, біць гітлераўцаў паганых, ачысціць ад фашысцкага зброду горад — вось з чым уступалі мы ў бai за Сталінград.

Умацаваліся мы ў акопе. Задачай нашай было — непрапусціць ворага. Раніцай на заранні ўсе збіраліся напагатове. Салдаты дасталі скромныя запасы — сухары, кансервы, каб пасілкавацца. Раптам з-за вугла паказаліся тры варожыя танкі валіліся проста на нас. Камандзір даў загад ліквідаваць танкі. Фашысты кулямётным дажджом залівалі прастору, нельга было нават галавою вынырнуць з акопа. У гэты момант я і адзін салдат рушылі з акопа, каб выканаць заданне. Праз момант мой сябра, што поўз прада мною, адхіліўся, відаць намагаўся ўзняцца, але апаў на зямлю... залёг непарушны. Я сам поўз наперад. Таварышы нервова чакалі, нельга было падвесці іх надзеі.

Танкі памалу набліжаліся. Навокал усё прыціхла. Толькі грукат матора і час-ад-часу чарга кулямёта востра прарэзваліся ў вушы. Я на момант прыпаў да зямлі. Ляжу непарушна. 50 метраў прада мною «йдзе» танк. Чакаю пакуль наблізіцца. І вось, кідаю гранаты пад гусеніцы першага танка. Страшэнны ўзрыў, гук, скрыгат, і танк затрымаўся ўросшы ў зямлю.

Апошнія танкі, адзін за другім, асадзілі назад. Салдаты высыпаліся з акопа. Падбеглі да ляжачага сябра, што выйшаў са мною на заданне, схапілі, яго гімнасцёрка была ўся ў крыві. Салдат дыхаў вельмі цяжка. Ён сабраўшы апошнія сілы прыўзняў галаву: «таварышы, бейце фашыстаў, не аддайце гітлераўцам Сталінграда!» — вымавіў апошнія словы.

Цяжка ўспамінаць гэтыя моманты, бо зараз у вачах стае страшэнны, з таго часу, Сталінград. Тут кожны быў героем.

Калі Паўлюс разам з усёй сваёй арміяй здаўся ў палон, мяне назначана ў дывізію танкістаў. Пасля кароткай падрыхтоўкі мне паручана танк. З таго часу я ваяваў на танку. Так прайшоў аж да Чэшскай Прагі.

Цікава слухаць, аж захапляе дух, калі расказвае Андрэй Лапінскі аб гераічным змаганні Совецкай Арміі, што сёння, акрытая вечнай хвалай, святкуе 40-годдзе свайго існавання, якое ўрачыста адзначаюць таксама ўсе народы СССР і краін народнай дэмакратыі.

Андрэй Лапінскі — былы сержант Совецкай Арміі сёння жыве ў Гайнаўскім павеце і працуе на лесанарыхтоўках.

Запісаў Б. НІКІЦЮК

Жанчыны з Далубова

Мала яшчэ ёсць такіх гурткоў вясковых жанчын на Беласточчыне, якія выкарыстоўвалі-б усе магчымасці для шырэйшага развіцця сваёй дзейнасці. Жанчыны могуць зрабіць многа карыснага. Прыкладам можа паслужыць гурток вясковых жанчын у Далубове (Семятыцкі павет), якога загадчыцай з'яўляецца Зофія Камінская. Гурток вельмі ініцыятыўны і налічвае 40 членаў.

Жанчыны арганізавалі ўжо чатыры добрыя забавы, з якіх маюць некалькі тысяч чыстага даходу; арганізаваны курс крою і шыцця, які налічвае 20 жанчын. Заняткі на курсе адбываюцца 5 разоў у тыдзень. Навучанне праводзіць Station Станіслава Невяроўская, якую накіраваў сюды, на два месяцы, Павятовы аддзел Лігі жанчын.

Калі закончыцца курс крою і шыцця, тады пачнецца курс кулінарыі. Жанчыны хочуць умець смачна гатаваць, пячы добрае піражнае, торты і г. д.

Жанчыны дамагаюцца, каб у Далубове паўстала пякарня.

— Мы хочам кожны дзень есці свежы хлеб, — заяўляюць яны. Дамагаюцца таксама, каб у іх вёсцы быў пункт аховы здароўя.

Нядаўна гурток жанчын выступіў з ініцыятывай, развесці ў вёсцы добрых свіней. Толькі павятовыя ўлады не дацэньваюць іх патрэб. Вось, напрыклад, восенню мінулага года злажылі яны заяву на фруктовыя дрэўцы і 8 парнікоў, але нічога не атрымалі.

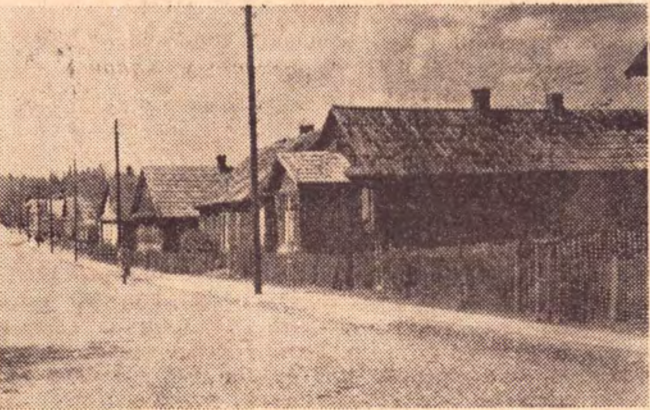
М. Х

Новая, навуковая станцыя ў Белавежы

У Белавежы запраектавана пабудова новай навуковай станцыі Польскай Акадэміі навук. Пабудова яе будзе каштаваць тры мільёны злоты. Тут будуць праводзіць свае навуковыя доследы вучоныя ўсяго свету (таму што Белавежская пушча з'яўляецца адзінай у Еўропе, якая захавала свой першабытны характар).

Дакументацыя ўжо зроблена, Міністэрства лясной гаспадаркі аддае на гэта вялікі палетак зямлі.

р.

Белавежа — вул Стачок *фото — а а.*

Беспрацоўныя спецыялісты

Вынікі працы нашых тэрытарыяльных устаноў і прадпрыемстваў былі-б значна лепшыя, калі-б усе служачыя мелі закончаную, сама менш, сярэднюю адукацыю. Большасць служачых — гэта, часта, такія людзі, якія нават не закончылі пачатковай школы. Малапісьменнасць адносіцца да ўсіх дэлегатаў Міністэрства, сельскагаспадарчых нарыхтовак прэзідыумаў грамадскіх і павятовых радаў нарадовых і працаўнікоў Гмінных кааператываў (ГС) і Павятовых праўленняў Гмінных кааператываў (ПЗГС), Павятовых прафесіянальных саюзаў (ПЗЗ) і Павятовых кааператываў спажывецкіх прадуктаў (ПСС).

Людзі гэтыя, штопраўда, незаўсёды добра працуюць, але даўно ўжо займаюць пасады, ведаюць асяроддзе, людзей, маюць нейкі вопыт, а на недахопы іх бадай што не звяртаецца належнай увагі. Што-ж ад іх вымагаць, яны-ж не маюць эканамічнай а нават агульнаадукацыйнай сярэдняй школы. А ці ёсць у нас людзі з сярэдняй адукацыяй і адпаведнымі эканамічнымі ведамі? — Ёсць.

Эканамічны Тэхнікум у Бельску штогод выпускае падрыхтаваную для гэтых устаноў кадру.

У мінулым годзе выйшла 48 эканамістаў, а ў гэтым годзе будзе іх больш чым 30. Гэтыя выпускнікі не могуць знайсці працы.

Ды і адносіны да моладзі з эканамічнай адукацыяй, незразумела таму, дзіўныя. Мабыць прэзідыумы павятовых радаў не жадаюць мець такіх спецыялістаў. Дырэкцыя Эканамічнага Тэхнікума ў Бельску-Падляскім накіравала ў павятовыя рады просьбу адносна забеспячэння працай выпускнікоў, аднак яна не прынята пад увагу. Факт: у мінулым годзе закончыла Эканамічны Тэхнікум Люда Хмялеўская з вёскі Паўднёвы Востраў, Сакольскі павет. Зразумела, магла-б яна працаваць (у найгоршым выпадку) рэферэнтам па справах скупу ў Прэзідыуме грамадскай рады і лепш выконвала-б свае абавязкі чым той, хто закончыў усяго 4 класы Пачатковай школы. Аднак Люда не знайшла працы і яна па сённяшні дзень сядзіць у хаце. Такія-ж факты маем у Гайнаўскім павеце. Люцына Жукоўская з Кляшчэляў і Зіна Семеняка з Міклашэва каля Нараўкі — спецыялісткі без працы. Нажаль у Кляшчэлях і ў Нараўцы больш непісьменных, як пісьменных.

Успамянутыя мною выпускнікі — не ўсе. Такіх беспрацоўных спецыялістаў ёсць яшчэ больш.

З даверам і поўным зразуменнем аднёсся да гэтай справы Прэзідыум павятовай рады ў Бельску-Падляскім, які забяспечыў працай 25 выпускнікоў. Цікава, чаму «мясная цэнтраля» ў Бельску, дзе пастаянна змяняюцца кадры (таму, што без эканамічных ведаў там працаваць немагчыма) з нейкім недаверам аднеслася да выпускнікоў Тэхнікума.

А рэшта выпускнікоў працуюць ці не?

Некаторыя працуюць таму, што дырэктар гэтага Тэхнікума — грам. Кастусь Майсеня сам, асабіста, пакладае шмат намаганняў на забеспячэнне сваіх выхаванкаў працай. Ён пастараўся працу Чэславе Твардоўскай, Леаноры Здрайкоўскай, Уладзіміру Баньkоўскаму, Юрку Яроцкаму, Зосі Акунеўскай і іншым.

У нашых прадпрыемствах і ўстановах адчуваецца вялікі недахоп эканамічных кадраў. Маладыя эканамісты ўсюды патрэбны. Новыя прэзідыумы павятовых радаў нарадовых, а таксама Прэзідыум Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку павінны звярнуць вялікую ўвагу на гэта, выкарыстаць, як мага шырэй, маладых эканамістаў.

Тады (на маю думку) значна лепш стануць працаваць прэзідыумы нашых нарадовых радаў, павысіцца іх узровень.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Яноўскі бар

У Янове, Сакольскі павет, ёсць бар. Нажаль апрача гарэлкі нічога ў ім не знойдзецца.

А чаму? Чаму Праўленне гмінных кааператываў не падумае аб тым, каб прыезны чалавек мог знайсці нешта перакусіць тут.

У Янове адбываюцца-ж кірмашы. З'язджаюцца людзі з усіх навакольных вёсак. Сяляне здаючы мяса, ці прадаючы нешта на рынку, зразумела, хочуць выпіць барыш. Але тут самай гарэлкай не абыдзецца, кожны хоча перакусіць добра, як чалавек. Для таго Праўленне ГС-а павінна, хоць у гэтыя дні, забяспечваць бар кілбасай, рыбай ці якімі-небудзь кансервамі.

М. Х.

Кураняты і качаняты

Пачынаючы ад 1 сакавіка, Беластоцкае інкубатарскае прадпрыемства распачне скуп яек для таго, каб злажыць іх у інкубатары.

У канцы сакавіка прыйдзе на свет блізка 8 тыс. куранят. У гэтым годзе, у адпаведным сезоне, прадпрыемства плянуе вывесці з інкубатараў 500 тыс куранят.

М. Х.

У Рыбалах не хочуць школы

Сяляне, а перш за ўсё моладзь вёсак: Тапчэва, Кальніца і Вышкі тры разы ў тыдню прыходзяць на заняткі ў свае школы, дзе здабываюць сельскагаспадарчыя веды.

Павятовае аб'еднанне сельскагаспадарчых гурткоў хоча таксама сарганізаваць школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і ў вёсцы Рыбалы. Пакуль што намаганні ў кірунку сарганізавання такой школы не даюць ніякіх вынікаў.

М. Х.

У адрас ПРН-Бельск

Найбольшай «балячкай» у жыцці вёскі Праневічы, пад Бельскам, з'яўляецца справа правядзення класіфікацыі зямлі. Паасобныя гаспадары не раз пісалі аб гэтым у Прэзідыум Павятовай рады. Аднак не дало гэта ніякіх вынікаў.

Нававыбраная Павятовая рада ў Бельску абавязкова павінна ўжо належна вырашыць гэту вядомую ім справу.

(С. Я.)

Ці ведаеш беларускую літаратуру ?

Францішак Багушэвіч

Адзін з заснавальнікаў крытычнага рэалізма ў беларускай літаратуры Францішак Казіміравіч Багушэвіч нарадзіўся ў фальварку Кушляны Ашмянскага павета ў сям'і дробнапаместнага двараніна.

У 1861 г. скончыў губернскую гімназію ў г. Вільна, увосень гэтага-ж года паступіў на фізіка-матэматычны факультэт Пецярбургскага універсітэта. Аднак у хуткім часе за ўдзел у студэнцкіх «беспарадках» з універсітэта быў звольнены і вярнуўся на Ашмяншчыну, дзе некаторы час працаваў настаўнікам. Тут яго і засталі падзеі сялянскага паўстання 1863 г., у якіх Багушэвіч прымаў непасрэдны ўдзел.

Пасля разгрому паўстання паэт пераехаў у Нежын, дзе ў 1868 г. скончыў юрыдычны ліцэй. Затым на працягу многіх год працаваў судовым следчым на Украіне. Толькі ў 80-х гадах Францішак Багушэвіч вярнуўся на радзіму. З гэтага часу і пачалася яго літаратурная дзейнасць.

Пры жыцці паэта выйшлі з друку два яго зборнікі: «Дудка беларуская» і «Смык беларускі». Зборнікі «Беларускія расказы» і «Беларуская скрыпачка» былі забаронены да друку царскай цэнзурай і да гэтага часу не знойдзены. Прыпісваецца паэту і зборнік «Тралялёначка».

Мая хата

Бедна-ж мая хатка расселася з краю,
Між пяскоў, каменняў, ля самага гаю,
Ля самага бору, на беражку лесу,
Ніхто тут не трафе, хоць-бы з інтарэсу
Як няма гарэлкі, няма куска хлеба,
Дык які-ж інтэрас, каму сюды трэба?!
Ды хоць няма хлеба, жабраваць не буду,
Пражыву як-кольвек ад працы, ад труду!
Кепска-ж мая хатка, падваліна згніла,
І дымна, і зімна, а мне яна міла:
Не буду мяняцца хоць-бы і на замкі, —
Калок свой мілейшы, як чужыя клямкі.
На страсе мох вырас, на маху бярозка, —
Мільшая мне хатка, як чужая вёска.

Сваталі-ж мне ў прыймы у новую хату,
На зямлю ражайну і дзеўку багату;
Буду жыць, казалі, як які пасэсар,
Ездзіць парай коні, як сам пан асэсар;
Да мне даражэйшы вугал гэты гнілы,
Камень пры дарозе, пясок ля магілы,
Як чужое поле, як дом мураваны! —
Не аддам за сурдут каптан свой падраны.

Клікалі-ж у госці і клічуць суседзі.
Не пайду, не трэба, бо, кажуць заедзі
Ад чужога хлеба губы абсядаюць,
Што чужога прагнуць, то сваё кідаюць.
Я не кіну хаты, хоць вы мяне рэжце,
Не пайду да вас я, хіба у арэшце.
А хоць сілай навет адарвалі-б з дому,
Калісьці вярнуўся-б як мядзведзь да лому.
Заваліцца й хата, зарастуць пакосы,
Усё-б я вярнуўся, хоць голы, да босы!

Насек-бы бярвенняў, нацягаў-бы моху,
Зноў-бы склеціў хату як-кольвек патроху,
Зрабіў-бы камору, выкаваў-бы жорны, —
Усё-ж свой хлеб еў-бы, хоць-бы сабе чорны!
Ну дык-жа адстаньце, нашто я вам трэба:
Ці каб ваш хлеб есці, ці рабіць вам хлеба?

Праўда

Ой, цяжка-ж, цяжка,
Не сярмяжка цяжка,
Але з гэтай доляй,
А ўсё што раз болей!

Ох, цяжкая-ж доля! От так-бы, здаецца,
Скрозь зямлю прапаў-бы ці ў слёзы-б разліўся!
Ці мне жыць на свеце, ці мне куды дзецца?
Ой, Божа-ж мой, Божа, нашто-ж я радзіўся?!
Ой, нашто-ж мне дана тая мая мова,
Як я не ўмею сказаць тое слова,
Каб яго пачулі, каб яго пазналі,
Каб яго, то слова, ды праўдай назвалі:
Каб і разыйшлося то слова па свеце,
Як праменні сонца цёплага у леце;
Каб на тое слова ды людцы зрадзелі
Так, як тыя дзеткі на святой нядзелі;
Каб-жа тое слова ды людцоў з'еднала,
Каб на тое слова ворагаў не стала;
Каб людцы прызналі братоў ды братамі —
Дзяліліся-б доляй і хлеба шматамі;
А без таго слова я — нямы калека!
Хоцьбы занямець мне і да канца века!
Ой, нашто-ж мне вочкі, ой, нашто-ж мне ясны?
Каб глядзеў, які я ад усіх няшчасны?
Каб душа балела, гледзячы на долю, -
Каб сэрца шчымела і рвалася з болю?
Каб было чым плакаць і удзень і ўночы?!
Ой, Божа-ж мой, Божа, вазьмі-ж мае вочы!
Нашто-ж тыя вушы, як не чуць нічога
Ні ад людцоў добрых, ні з неба ад Бога?
Ой, ці не на тое-ж, каб чуць людску лайку
Ды тую плачонцу дудку-самаграйку,
Нашую жалейку, што енча, не йграе, —
Хоць як выйгравай ты, а яна смутная!
Ой, ці не на гэта-ж, каб чуць, як звякаюць
Ланцугі на людцах, што з хат уцякаюць.
Не здзекуйся-ж, Божа, нада мной, над імі:
Парабі ўсіх нас, як камень, глухімі!
Вазьмі-ж усе змыслы, покі прыдзе Праўда
Бо жыць без яе нам не вяліка наўда!
Прасіў Бога ласкі: «Адвярні ты, Божа,
Злую нашу долю на сухія пушчы,

Перспектывы росту нашых кадраў

(Вынікі Канферэнцыі ў Міністэрстве вышэйшых навучальных устаноў)

1 лютага г. г. адбылася канферэнцыя ў Міністэрстве вышэйшых навучальных устаноў, у Міністра Е. Красоўскай, з прадстаўнікамі Беларускага грамадска - культурнага таварыства, прысвечаная падрыхтоўцы кадраў для беларускіх школ.

У першую чаргу разглядаліся справы Кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, якая ў будучыні забяспечыць кадрамі беларускія школы. 31 студэнтаў, якія вучацца на першым і другім курсах беларускай філалогіі, праз некалькі год будуць высокакваліфікаванымі навуковымі працаўнікамі ў галіне беларускай мовы і літаратуры і стануць на чале нашага культурнага жыцця. Чакаюць на іх беларускія школы, якім перш за ўсё, гэтыя маладыя людзі павінны прыйсці з дапамогай. Міністэрства не спускае вока таксама з тых шасці студэнтаў, што вучацца ў Дзяржаўным універсітэце ў Мінску.

Надзвычай важным з'яўляецца далейшае развіццё Кафедры беларускай філалогіі. Таму Міністэрства клапоціцца аб забеспячэнне Кафедры навуковымі працаўнікамі, а таксама ўжо цяпер думае аб рэкрутацыі на беларускую філалогію ў новым навучальным годзе.

Прадбачваецца на новым, першым курсе беларускай філалогіі 20 месц.

Міністр Е. Красоўская звярнула ўвагу на тое, што не выкарысталася ўсіх месц на філалогіі ў бягучым навучальным годзе.

Каб выключыць магчымасць узнікання недаразуменняў адносна неправідловай ацэнкі вынікаў уступных экзаменаў некаторых кандыдатаў Міністр Е. Красоўская згадзілася з прапановай прадстаўніка Беларускага таварыства, каб на экзаменах прысутнічаў прадстаўнік з боку Таварыства.

Вельмі карыснымі для нашай моладзі з'яўляюцца пэўныя змены ў дагэтуляшняй сістэме правядзення ўступных экзаменаў. Як вядома, да гэтай пары абавязковымі з'яўляліся экзамены з наступных прадметаў:

1) Руская мова (пісьмовы),

2) Беларуская мова і літаратура (вусны),

3) Гісторыя польскай літаратуры (вусны).

Зыходзячы з таго, што беларуская моладзь у Польшчы мае магчымасць вучыцца ў беларускіх сярэдніх школах, узровень ведаў па беларускай мове можа быць дастатковым для таго, каб на аснове пісьмовага экзамену па беларускай мове вырашана аб дапушчэнні да вусных экзаменаў. Таму Міністэрства вышэйшых навучальных устаноў дапускае магчымасць здавання пісьмовага экзамену на беларускую філалогію з адной па наступных мовах: беларускай, рускай, нямецкай, англійскай або французскай. У выпадку, калі кандыдат на беларускую філалогію будзе пісаць пісьмовую працу па беларускай мове, тады па рускай мове будзе здаваць вусны экзамен або наабарот — пасля пісьмовага экзамену па рускай мове будзе яго абавязваць вусны экзамен па беларускай мове. Экзамен па польскай літаратуры застаецца без змянення.

У справе змен у схеме правядзення ўступных экзаменаў на беларускую філалогію Міністэрства вышэйшых навучальных устаноў выдасць адпаведны інструктаж і вышле ў Аддзел Асветы Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку, які ў сваю чаргу падасць гэта да ведама ўсім сярэднім школам Беласточчыны.

Міністэрства памятае таксама і аб тым, што нашы беларускія школы патрабуюць не толькі мовазнаўцаў. Таму яно звярнулася з прапановай, каб Беларускае таварыства даследвала ў якіх гарадах Польшчы вучыцца на універсітэтах беларуская моладзь. Гэтую моладзь, прапануецца згуртаваць у Варшаве, запэўніць ёй месца на ўніверсітэце, у інтэрнаце, а таксама прыдзяліць стыпендыю. Згуртаваным у гэты спосаб на Варшаўскім універсітэце студэнтам, будзе арганізаваны спецыяльны курс беларускай мовы, каб яны пасля заканчэння універсітэта маглі навучаць сваіх прадметаў у беларускай мове ў беларускіх сярэдніх школах. Апрача таго, для студэнтаў гісторыі і геаграфіі прадбачваецца цыкл лекцыі па гісторыі і геаграфіі Беларусі.

У бягучым навучальным годзе канчае сярэднія беларускія школы 112 вучняў. Трэба дамагацца, каб як найбольш гэтай моладзі пайшло на вышэйшыя навучальныя ўстановы ў Варшаве, асабліва на беларускую філалогію.

Многа моладзі кончыла беларускія сярэднія школы ў папярэдніх гадах і далей не вучыцца. Частка яе здавала ўжо ўступны экзамен па беларускую філалогію і «адпала» пасля пісьмовага экзамену па рускай мове. Бяручы пад увагу змены ў схеме правядзення ўступных экзаменаў, магчымасць здавання пісьмовага экзамену па беларускай мове, а таксама той факт, што ёсць яшчэ многа часу, каб грунтоўна падрыхтавацца да ўступных экзаменаў у новым навучальным годзе, гэтая моладзь мае магчымасць яшчэ раз прыступіць да экзаменаў на філалогію. Зразумела, маецца на ўвазе таксама і гэтую моладзь, якая затрымалася на сярэдняй адукацыі і далей не вучыцца.

Наша моладзь не павінна спыняцца на сярэдняй адукацыі, а павінна абавязкова вучыцца далей. Сучаснае жыццё патрабуе як найбольш высокакваліфікаваных людзей, спецыялістаў у многіх галінах ведаў. Асветніцкія ўстановы, дырэкцыі школ, Беларускае таварыства, настаўнікі, бацькі, павінны насіліць шырокую прапаганду, усведамляючы моладзь, што яна павінна як мага больш вучыцца.

Народная ўлада ўпершыню ў гісторыі Польшчы стварыла беларускай моладзі, як і іншым нацыянальным меншасцям, пражываючым у нашай краіне, неабмежаваныя магчымасці культурнага развіцця і мы павінны гэта выкарыстаць.

ВІКТАР ШВЕД

Інтэрв'ю з Янам Радзюкевічам — дырэктарам Завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку

У сувязі з пераменамі, якія адбыліся ў арганізацыі новага будучага навучальнага 1958/59 года на Завочнай Настаўніцкай студыі, мы папрасілі дыр. студыі, Яна Радзюкевіча адказаць на некалькі пытанняў адносна гэтай справы.

1) ПЫТАННЕ: *Колькі ўжо год існуе настаўніцкая студыя ў Беластоку?*

АДКАЗ: Завочную Настаўніцкую студыю ў Беластоку арганізавалі ўжо ў 1955 годзе. Мела яна два аддзяленні: польская філалогія і матэматычна - фізічнае аддзяленне. У год пазней, як вядома, адкрылі беларускую філалогію. А ў наступным годзе сарганізавалі самастойны напрамак — фізіку.

2) ПЫТАННЕ: *Колькі студэнтаў паступіла ад пачатку на Завочную студыю?*

АДКАЗ: У 1955 годзе прынята 163 асобы. Тут трэба сказаць, што шмат людзей запісана было «з прыпадку», людзі «слабыя», якія лёгкадумна аднесліся да такой паважнай справы, якой з'яўляецца навука. І таму, дакладна 100 чалавек «адпала», але думаем, што гэтыя астатнія 63 асобы ў гэтым годзе ў ста прац. атрымаюць дыпломы. Зараз на Завочнай Настаўніцкай студыі ёсць 308 настаўнікаў. І так: на польскай філалогіі — 112, на беларускай філалогіі — 45, на матэматычна - фізічным аддзяленні — 124 і на фізічным — 27.

3) ПЫТАННЕ: *Якія адносіны да навукі назіраецца ў часе гэтага перыяду?*

АДКАЗ: Наогул студэнты вельмі сур'ёзна адносяцца да навукі, што раз павялічваецца працэнт прысутнасці на калёквіумах. Студэнты карыстаюцца бібліятэкай, у якой ёсць 3.724 тамы кніжак, у гэтым ліку 485 кніжак неабходных для беларускай філалогіі. Ёсць такія студэнты, як Вольга Свентахоўская з Тыневіч Вялікіх і Галіна Русачык з Нарві, якія сапраўды могуць быць прыкладам для іншых.

4) ПЫТАННЕ: *Якія людзі з'яўляюцца выкладчыкамі?*

АДКАЗ: Усе выкладчыкі маюць вышэйшую адукацыю. Ёсць нават прафесары - спецыялісты, напрыклад: Васіль Тарасаў і Мікола Бірыла — кандыдаты філалагічных навук з Мінска. Таксама Мінскі універсітэт многа нам дапамагае і маем з ім цесны кантакт.

5) ПЫТАННЕ: *Якія змены прадбачваюцца ў наступным навучальным годзе?*

АДКАЗ: Па-першае, змяніўся тэрмін пачатку навучальнага года. Новы навучальны год распачынаецца не 28.XII, а летняй сесіяй 2 ліпеня. Дзеля таго запісы ў Завочную Настаўніцкую студыю канчаюцца 15 сакавіка.

Гутарку правёў
І. Р.

Адвярні на камень, ці на бездарожжа,
На вялікі ройсты, на пяскі сыпушчы,
Ды каб не зазнала ніяка стварэнне
Гэтай долі нашай да веку скончэння!»
Не пачуў ён енку, не ўвідзеў мукі,
Крыж уеўся ў плечы, ланцугі у рукі!
Прасіў я суседзяў са мной падзяліцца,
Памагчы крыж несці, як «з Богам не біцца».
Абсмяялі людзі мяне, як дурнога,
Да цябе паслалі, да самога Бога,
Там, казалі, Праўда, тут тыкеле сіла!
Даўней, кажуць, Праўда па свеце хадзіла.
Жабруючы-ж, змерла, а людцы схавалі
Каменнем накрылі, зямлю пааралі,
Каб не чуць, не ведаць аб ёй ані весці,
Ды цяпер і кажуць: «Праўда ў небе гдзесці!»
Ды пашлі-ж ты, Божа, Праўду сваю тую
З неба на зямельку, слязьмі залітую!.
Пасылаў ты сына, яго не пазналі,
Мучылі за праўду, сілай пакаралі;
Пашлі-ж цяпер духа, да пашлі без цела
Каб уся зямелька адну праўду мела.

Хрэсьбіны Мацюка

Калісь, як у нас казакі то стаялі,
У «шнюрах» за горкай раз мяне спаткалі.
Сказаў «пахвалёны», а яны смяюцца,
Адзін штось спявае, іншы дзьме на дудца,
А старшы скіпеўся: «Ты што за адзін?»
Думаю: хто-ж я? — ужо-ж Юркаў сын!
«Тутэйшы, — кажу я, — свой чалавек:
Сын бацькі свайго, а бацька дзяцей,
Тут і радзіўся, тут жыву век;
Юркам зваць бацьку, я дык Мацей.
Вун гдзе і хата, і выган, і сад;
Там жнець мая жонка, а тут гарэць брат?..»
Ён кіпіць горай, пытаючы лае,
Крычыць і б'ецца, і ў твар штурхае.
«Да хто ты, да хто ты, ці рускі, ці не?»
Я дай круціцца туды і сюды,
Думаю: што-б тут сказаць яму мне?
«Я не нашу, кажу, барады».
«Да ты, — ён кажа мне, — веры якой?
Ці ты праваслаўны, — ці ты паляк?»
«А дайце-ж, паночку, кажу, мне пакой,
Да я-ж тутэйшы, я-ж казаў так!..»
Як сцябане, пракляты, мяне, —
Аж у вачах чырвона здалося!
Каб я-ж чымкольвек ў якой віне,
А то не ведаць, скуль узялося?
Я кажу гэтак: «Калі-ж ужо так,
Што васпан б'ешся без-дай-прычыны,
То мусіць і праўда, што я і паляк
І буду паляк я ад гэтай гадзіны!..»
Ну і далі-ж мне добра на знак:
Цягнулі біўшы ў Замаслаў,
Каб помніў крэпка, што я паляк,
Каб і вам гэта здарэнне сказаў!
Тое прайшлося, пайшлі і казакі,
Калі пад восень завуць нас у збор:
«Прыехаў, кажуць, начальнік такі,
Сам князь Хаванскі; ідзіце у двор!»
Трэба ўсё кідаць (хоць святам было).
Народам, як макам, весь двор заліло:
Князь у палетах, вясёлы такі!
«Эх, кажа, рыбяты! — вы дуракі,
Што ў рускай зямлі, ды каталікі!
Ну, цар вас прымае у сваю веру;
Дасць зямлі многа!.. Вы на паперу
Тут падпішыце, а поп пасвенце, —
Будзе ўсё добра усюды пашэнце.
Ну, братцы, вып'ем па чарцэ усе;
Бацюшка крыж і крапідла нясе!»
Мы-ж толькі зірк адзін на другога
Маўчым, трасемся, не кажым нічога:
Ён Міруна за плечы ўзяў,
Вядзець да стала, гарэлкі падаў:
«Пій на здароўе і так пішы:
— Вот сабраліся дзве тысяч душы;
Рускую веру хочым прыняць,
Каб каталіцкай не ведаць, ні знаць...»
Мірун папярхнуўся, як хуста збялеў,
Глянуў на ўсіх, на мяне паглядзеў —
«Як, кажа, людзі, так, кажа, я,
Спытайце, кажа, вун Мацяя:
Як ён ды скажа перавярнуцца,
Дык усе вёскі на яго здадуцца»
Цягнуць мяне да таго князя,
А тут аж мурашка за скурай лазе.
— «Ну што, маладзец, нап'емся водкі?»
Даець мне грошы, такі салодкі:
Усё гавора, радзе, пытае,
Жонку цалуе, дзяцей гайдае.
— «Ну што-ж надумаўся, гатоў?...»
«Надумаўсь, кажу, каб сто катоў
Дралі мне скуру, пяклі на агню,
Я веры сваёй тыкі не змяню!»
Іх! закіпеў той князь, аж зароў,
Аж вылупіў вочы, счырванеў ён як кроў...
— «Розаг падайце, нагаяк, сто лоз!
Ён з веры смяецца мне тут пад нос!»
Хапілі мяне якісьць гайдукі,
І розаг падалі чатыры пукі,
І б'юць — не баліць, хоць за сэрца бярэ:
За што-ж ён мне гэта ды скуру дзярэ?!
Як крыкну гэта: «Эй бійце-ж мацней
Мацнейшы ад веры вашай Мацей!»
От так то хрысцілі мяне казакі
З тутэйшага ды ў палякі!

Старасць — гэта хвароба

(будзем жыць 100— 150 год)

Не так даўно ў Румыніі была апублікавана надзвычай цікавая манаграфія «Біялогія ўзростаў». Яна з'яўляецца вынікам шматгадовых доследаў вядомага румынскага спецыяліста па барацьбе са старасцю акадэміка К. Пархона.

Акадэмік К. Пархон сцвярджае, што старасць нельга лічыць нармальным станам арганізма, але як хваробу, якую ён называе сапсаваннем жыўлення тканак і органаў. Паводле яго думкі, асноўную ролю ў гэтым працэсе адыгрываюць так званыя залозы (гручолы) унутранай сакрэцыі пры дапамозе якіх ідзе засвойванне арганізмам жыўлення.

Дзякуючы дакладным клінічным доследам і эксперыментам, вучоны выявіў ролю кожнай эндакрыннай*) залозы (г. зн. непасрэднае засвойванне жыўлення крывёю) у працэсе старэння і прыйшоў да вываду, што старасць можна і трэба лячыць. Для лячэння старасці акадэмік К. Пархон ужывае экстракты (спец. атрымліваны лекавы прэпарат), з шчытападобных залозаў, а таксама з эпіфізы (верхнія мазгавыя, шышкападобныя залозы), надныраччнікаў і рад другіх медычных сродкаў у тым ліку вітамін Е, вітамін В і новакаін (хімічна атрыманы прэпарат, які ўжываецца для абязбольвання). Новакаін акадэмік К. Пархон называе вітамінам H_3.

У апошні час гэтыя доследы шырока праводзяцца ў Румыніі. Галоўным чынам, яны сканцэнтраваны ў Інстытуце эндакрыналогіі імя Пархона, пад кіраўніцтвам самага акадэміка К. Пархона і ў Інстытуце барацьбы са старасцю імя К. Пархона — пад кіраўніцтвам прафесара А. Аслан.

Прафесар Аслан і яе супрацоўнікі правялі вельмі многа клінічных і эндакрыналагічных доследаў арганізма пажылых і састарэлых людзей з мэтай прадухіліць і лячыць старасць. У стацыянары Інстытута жыве 110 старух, якія ад 1951 года праходзяць розныя курсы лячэння гармонамі (рэчывы, выдзяляныя ў кроў залозамі ўнутр. сакр.), вітамінамі, экстрактамі з тканак залозаў, ваннамі з двухвуглекіслай содай і новакаінам.

* * *

А вось адзін з незлічоных прыкладаў.

Калі Войка Войку паступіла ў Інстытут, ёй ішоў 92-і год. У яе было згорбленае хваробай і старасцю цела, маршчыністы твар, пагаслыя вочы, дрыжачыя рукі, патаўсцеўшыя і скрыўленыя артэрыі, зусім сівыя валасы, кепскі зрок і слых; бледная скура на твары і руках была пакрыта шматлікімі плямамі, якія з'яўляюцца ў старасці; памяць была вельмі слабая — яна не памятала нават імён сваіх дзяцей. Ціск крыві ў хворай быў 220 на 115 міліметраў ртутнага слупа. Яна зусім не магла згінацца. Такія даныя былі на 1949 год.

Цяпер Войка Войку стала гібкай, як у часы сваёй маладосці. Зноў добра чуе і можа шыць без акуляраў. Яе вочы здзіўляюць незвычайнай для такога ўзросту жывасцю. Прыкметы старасці зніклі з яе твару, скура стала гладкай, пацямнелі бровы, мускулы пругкія. Яна самастойна робіць свой туалет, сама прыбірае пакой, ходзіць на прагулкі ў горад. Валасяное покрыва адновілася ў 90 прац., сівыя валасы часткова пачарнелі.

Магчыма, што калі-небудзь у будучыні толькі з кніг людзі будуць даведвацца, што некалі людзі ў старасці сівелі.

Нягледзячы на тое, што Войцы Войку цяпер 97 год, яна адчувае сябе зусім здаровай. Яе арганізм памаладзеў. Пасля лячэння яна паправілася на 4,5 кілограма, ціск крыві зменшыўся да 190 на 100 міліметраў ртутнага слупа.

* * *

У сучасны момант у Румыніі пад наглядам дактароў лечыцца ад старасці 1.017 чалавек ва ўзросце ад 45 да 50 год.

Методыка лячэння заключаецца ў наступным: тры разы ў тыдзень пацыенту ўводзяць пяць кубічных сантыметраў двухпрацэнтнага раствору новакаіну. Курс лячэння адбываецца чатыры тыдні. Пасля дзесяцідзённага перапынку, лячэнне паўтараецца.

Новакаін павышае страўныя здольнасці арганізма і ўзмацняе нервы. А гэтыя два факты з'яўляюцца асновай здароўя.

Апрацаваў
— С. ЯНОВІЧ

**) Эндакрыналогія — навука аб хваробах залоз у арганізме чалавека і аб спосабах іх лячэння.*

Золата, золата...

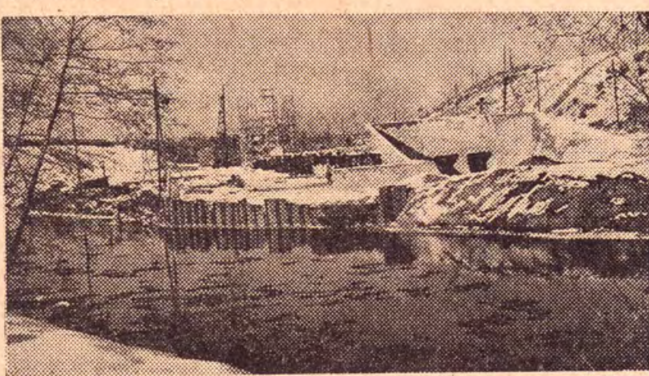
Як чатырохпавярховы каўчэг (арка) выглядае плаваючая драга да здабычы золата. Такія каўчэгі вырабляе завод імя Куйбышэва ў Іркуцку. Важыць ён 1.200 тон, а яго даўжыня складае 82 м. Устанаўліваецца на вадзе ў золатаносных раёнах ракі. Чарпак ёмістасцю 210 літраў выбірае зямлю разам з вадою, якая шматлікімі транспарцёрамі выкідае пясок і гліну, а золата, як цяжэйшае, асядае ў замкнутых камерах пад транспарцёрамі. Сістэматычна, праз некалькі гадзін, спецыяльная камісія адчыняе камеру і вымае перамытае золата. Драга прыводзіца ў дзеянне электрычнасцю і сціснутым паветрам.

Цяпер іркуцкі завод выпускае новы тып драгі, абсталяванай чарпакамі ёмістасцю 250 літраў кожны.

Штучная пчала

Пры гадоўлі інспектавых памідораў у Галандыі, паспяхова ўжываецца арыгінальны сродак апыльвання памідораў. Ураджайнасць гэтай расліны значна павялічылася.

Справа заключаецца ў тым, што падчас квітнення памідораў штучна апыльваецца іх спецыяльнай прыладай, якая складаецца з генератара «ваганняў» злучанага з гібкім шпенікам пакрытым гумай. Уключыўшы маторчык, гэты шпень хутка рухаючыся па чарзе кранае кветкі памідораў, з якіх высыпаецца кветавы пылок, што моцна прыспяшае працэс іх запладнення.

У 1955 годзе распачата пабудову тамы і гідраэлектрастанцыі на Брдзе ў мясцовасці Каранова, Быдгаскае ваяводства. Абстаноўку і правады, атрымаем з Чэхаславакіі.

У 1960 годзе гідраэлектрастанцыя распачне выпрацоўваць першы электраток.

На здымку: фрагмент будовы гідраэлектрастанцыі.

фото — ЦАФ.

Трус — прыгожая хатняя жывёла. Трусы пладавітыя, адметны скараспеласцю і даюць каштоўныя прадукты: мяса, шэрсць, шкуркі. У наш час існуе больш 50 розных парод хатніх трусоў.

Трымаюць трусоў у драўляных клетках на дварэ або ў памяшканні. Клетка павінна быць зроблена такім чынам, каб была зручнай для абслугоўвання, мела даволі святла і паветра. Лепш мець пераносныя клеткі. Яны зручнейшыя: у моцныя маразы іх можна разам з трусамі ўнесці ў памяшканне, а ў гарачую пару паставіць у халадок. Найбольш пашыраны наступныя размеры клетак: даўжыня 130, шырыня 70 см., вышыня пярэдняй сценкі 75, а задняй — 50—60 см. Падлога з невялікім схілам для сцёку мачы. Дах клеткі аднаскатны з нахілам на заднюю сценку.

Фасадны бок клеткі павінен мець дзверкі з двух палавінак: правая зацягнута сеткай, левая — суцэльная. Правы бок клеткі — кармавое аддзяленне, левы — гнездавое.

У гнездавым аддзяленні ў час атрусення ўстанаўляецца драўляная (фанерная) скрыня — матачнік даўжынёй 50, шырынёй і вышынёй па 40 см. У бакавой сценцы павінна быць круглая адтуліна, дыяметрам 20 см. Зімой матачнік, дзе трус адпачывае, набіваюць саломай або сенам.

Дарослых трусоў трэба трымаць асобна, па адной жывёліне ў клетцы.

Адной з асноўных умоў паспяховай трусагадоўлі з'яўляецца правільнае кармленне. Пры няправільным кармленні трусы часцей за ўсё пакутуюць кішэчнастраўнікавымі хваробамі. Нельга дапускаць у корме затхлага, прагорклага зерня, запляснелых і загніўшых коранеплодаў і сена; не рэкамендуецца карміць трусоў травой, мокрай ад дажджу, або ад расы; нельга рабіць рэзкіх пераходаў ад аднаго корму да другога. Трусы добра ядуць пустазелле: крапіву, адуванчык, стрэлкі, лебяду, свірэпу і інш.

У рацыёне трусоў абавязкова павінны быць грубыя кармы: зімой — сена, летам — дробныя галінкі дрэў (асіны, вярбы), канцэнтраваныя кармы (авёс, вотруб'е), а таксама сакавітыя коранеплоды (морква, буракі) і мінеральныя кармы (соль, мел). Можна даваць трусам свежае бацвінне буракоў, морквы, бручкі, лісце капусты, але не больш 200—300 грамаў у суткі, прычым уводзіць іх у рацыён трэба паступова — з 50—70 грамаў. Вельмі багатае кармленне жывёлы прыводзіць да атлусцення, трус можа перастаць размнажацца.

Дарослых трусоў кормяць звычайна 3—4 разы, маладняк — 4—5 раз у дзень, поящь 1—2 разы, перад ранішнім кармленнем і ўдзень, пасля кармлення. Зімой можна даваць трусу замест вады снег.

Сутачная норма кармлення трусоў буйных айчынных парод (у грамах): травы — 800, сена (зімой) — 300, коранеплодаў — 150, солі — 1.

У часе злучкі трэба павялічыць кармленне трусоў у параўнанні з звычайнай нормай: травы даваць 1 кг і пачаць выдачу адыходаў збожжа па 70 г, мелу — 1 г.

У час цяжарнасці трусіха павінна атрымліваць яшчэ больш багатае харчаванне: траву ў дзённым рацыёне павялічыць да паўтара кілограма, коранеплодаў да 200 г., солі і мелу па 2 г.

У перыяд кармлення падсосных трусянят травы даецца 2 кг, сена (зімой) 400 г, коранеплодаў 300 г., адыходаў збожжа 130 г, мелу і солі па 2 г.

Маладых трусоў трэба набываць вясной або летам, таму што летам яны добра растуць. У шасці - васьмімесячным узросце трусы даюць патомства. Пасля злучкі трусоў трымаюць асобна. Трусяняты нараджаюцца на 28—29 дзень. Перад атрусеннем неабходна пакласці ў клетку мяккае сена (з яго трусіха робіць гняздо), у рацыён увесці 2 грамы солі. У паілцы ўвесь час трымаць чыстую ваду.

Нельга турбаваць перад атрусеннем самку. Гэта шкодна можа адбіцца на яе патомстве. Часам спалоханыя і ўзбуджаныя самкі паядаюць сваіх дзяцей.

В. КЛІМАЎ

Успаміны старога ТБШ-оўца

КАСТУСЬ СІДАРОВІЧ

Беларуская культурная дзейнасць у Беластоку за часоў санацыі

Пасля першай сусветнай вайны, у выніку мірнага Версальскага дагавору, ў межах Польшчы апынулася значная колькасць насельніцтва беларускай нацыянальнасці, якое кампактнай масай засяляла Палескае, Навагрудскае, Віленскае і Беластоцкае ваяводствы.

Згодна вышэй указанага мірнага дагавору, у першыя гады існавання незалежнай Польшчы, пачалі паўставаць культурныя ўстановы нацыянальных меншасцяў (школы, культурна - асветныя і палітычна - гаспадарчыя ўстановы). Пачаў ўсебакова шырыцца і беларускі рух.

Але людзі, якія правілі тагачаснай Польшчай, забыліся аб уласнай няволі, забыліся аб прошлай, супольнай барацьбе славянскіх народаў за свабоду, усвоілі ўсе манеры былых прыгнятальнікаў і на першы план сваёй дзейнасці паставілі ідэі польскага шавінізма.

Разгарэлася барацьба за правы паднявольных народаў, за захаванне іх нацыянальнай гордасці і культуры. На месцы слабых арганізацый пачалі паўставаць новыя. Так у 1926 годзе паўстае палітычная арганізацыя «Беларуска - Сялянска - Работніцкая Грамада» Заходняй Беларусі. За кароткі час у яе рады ўвайшло каля ста тысяч чалавек. Грамада прадстаўляла сабой магутную сілу, яна, ў пэўнай меры, мела ўплыў на палітычна - гаспадарчае жыццё грамадскасці ў вышэй указаных ваяводствах.

Вельмі характэрны выпадак адбыўся ў Беластоку ў час арганізацыйнага з'езду Грамады. З'езд быў склікананы ў другой палове 1926 года ў кінотэатры «Русалка». Сабралося каля 300 дэлегатаў. На з'ездзе прысутнічалі беларускія паслы польскага Сейма, Рак - Міхайлоўскі, Мятла і Валошын.

Спачатку з'езд праходзіў зладжана, былі выбраны ўлады ў акругу і г. д. Засталося прыняць толькі рэзалюцыю, і ў гэты момант у залу раптоўна ўварваліся з крыкамі «Прэч» фашысцкія баёўкі рознай масці. Нягледзячы на намаганні чорнага зброду, з'езд не ўдалося разагнаць, не ўдалося парушыць парадак. З'езд закончыў сваю работу беларускай марсельезай «Ад веку мы спалі, і нас разбудзілі, мы знаем, што трэба рабіць».

Удзельнікі з'езду грамадой выйшлі на вуліцу, дзе ўжо сабралося каля 20.000 чалавек. Конная паліцыя рабіла намаганні разагнаць натоўп, але ёй гэта не ўдалося. Народ не разыйшоўся, пакуль не разыйшліся дэлегаты. Увесь час з натоўпу былі чуваць выкрыкі: «Сорам ураду за насільствы і правакацыі!»

Народ асуджаў правакатараў... Гэта шавіністычная правакацыя аказалася бумерангам для яе зацейшчыкаў: на працягу тыдня ў Беластоцкі аддзел Грамады запісалася больш тысячы чалавек.

З далейшым развіццём і ўмацаваннем арганізацыйнай працы сярод насельніцтва, з боку кіруючых улад распачынаецца «халодная вайна». Праз падстаўленых пісак яны прапагандуюць у прэсе розныя хлуслівыя выдумкі аб «антынароднай» дзейнасці Грамады. Яны хацелі пасеяць нязгоду сярод беларусаў і палякаў, але тое польскае насельніцтва, якое стала сутыкалася з беларусамі, ніколі не верыла ў гэту брахню і жыло з беларусамі ў згодзе, як брат з братам.

Нарэшце, у 1927 годзе была аб'яўлена ліквідацыя «Беларуска - Сялянска - Работніцкай Грамады» Заходняй Беларусі. Былі праведзены шматлікія арышты грамадоўцаў, у тым ліку ў Вільні былі асуджаны на многія гады турэмнага зняволення беларускія паслы: Валошын, Рак-Міхайлоўскі, Мятла і інш.

(Працяг у наступным нумары)

Бацькоўскі сход

9 лютага г. г. у Беларускім агульнаадукацыйным ліцэі ў Гайнаўцы, адбыўся бацькоўскі сход. На сход прыбылі амаль усе бацькі, каб даведацца аб выніках навучання сваіх дзяцей.

Дырэктар ліцэя, Анастасія Васільеўна Тропак выступіла з дакладам да бацькоў.

«Сабраліся мы сёння для таго, — сказала ва ўступе Анастасія Васільеўна, — каб падсумаваць вынікі нашай працы ў галіне выхавання маладога пакалення на ахвярных патрыётаў нашай радзімы» Пасля А. Тропак звярнула ўвагу на дасягненні і ўзровень навучання дзяцей. «Узровень навучання — сказала яна — павысіўся на 24.4 працэнт., але гэта нас яшчэ не задавальняе Мы, настаўнікі і вы, дарагія бацькі, павінны прысвяціць яшчэ больш увагі справе выхоўвання моладзі па-за школай. Як за павышэнне ўзроўню дысцыпліны, так за павышэнне ўзроўню выхавання павінны змагацца мы супольна, гэта значыць бацькі і настаўнікі».

Пасля даклада пайшлі спрэчкі ў якіх, галоўным чынам, гаварылася аб метадах выхавання моладзі, аб неабходнасці цеснага супрацоўніцтва бацькоўскага камітэта і ўсіх бацькоў з настаўніцкім калектывам, асабліва кіраўнічым калектывам дзеля таго, каб выключаць усе недахопы і труднасці. У спрэчках выступілі грам. Швед, Мураўскі, настаўнікі: Дзун, Каролька і старшыня бацькоўскага камітэта Грыц.

Асноўнай труднасцю, аб якой многа гаварылася на сходзе, гэта адсутнасць інтэрната. А інтэрнат вельмі патрэбны, таму што 90 працэнтаў вучняў — гэта вучні з навакольных, нават моцна аддеглых ад Гайнаўкі вёсак. Яны часта знаходзяцца ў цяжкіх жыллёвых абставінах, што мае вялікі ўплыў на навуку.

Пасля даклада і доўгіх спрэчак адбылася мастацкая частка, у якой удзельнічалі вучаніцы і вучні V, VI, VIII і X класаў.

Педагагічнаму калектыву Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы, як і бацькам, жадаем далейшых поспехаў у галіне выхавання моладзі.

Адначасова звяртаемся да школьных улад, каб як мага хутчэй прыйшлі з помаччу ў справе пабудовы інтэрната. (ак)

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"
Organ Białoruskiego Tow. Społ.-Kult.
Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel. 25-89
Przedstawiciel redakcji w Warszawie. ul. Senatorska 8. Wiktor Szwed.
Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium.
Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch"
Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju
Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
BZG. Nakł. 5.200 E-3

З дзейнасці ЗМВ у Бельскім павеце

Саюз сялянскай моладзі (ЗМВ) у Бельскім павеце штораз больш развівае сваю дзейнасць.

У шматлікіх вёсках арганізавана ўжо вясковыя гурткі ЗМВ, якія згуртоўваюць штораз больш сялянскай моладзі. Дагэтуль на Беласточчыне ў Саюз сялянскай моладзі ўступіла звыш 300 маладых дзяўчын і хлопцаў.

Як дагэтуль, у беларускіх вёсках найбольшую актыўнасць праяўляюць гурткі ЗМВ.

Найбольш актыўным з'яўляецца тут гурток ЗМВ у Сабятыне, у якім налічваецца 33 маладых дзяўчын і хлопцаў.

Па ініцыятыве членаў ЗМВ моладзь Сабятына арганізавала драмгурток, які ўжо некалькі разоў выступаў для насельніцтва вёскі, з цікавымі беларускімі п'ескамі. Вялікай папулярнасцю карыстаецца таксама, нядаўна арганізаваны інструментальны квінтэт.

Па ініцыятыве гуртка ЗМВ моладзь адбудавала вясковую святліцу, дзе цяпер штовечар кіпіць культурнае жыццё.

Старшынёй гуртка ЗМВ у Сабятыне з'яўляецца таленавіты маладзёжны важак — Яўген Пінчук.

У арганізаванні культурнага жыцця моладзі ў Сабятыне шмат дапамагаюць настаўнікі мясцовай школы.

Актыўна таксама дзейнічае гурток ЗМВ у Маленніках, старшынёй якога з'яўляецца Уладзімір Саха.

У канцы снежня, мінулага года, у Бельску адбылася II паятовая канферэнцыя ЗМВ. На канферэнцыі, між іншым, пастаноўлена прыступіць да разбудовы арганізацыі і ўмацавання пазіцыі існуючых гурткоў; выбрана таксама 6 дэлегатаў на агульнапольскі З'езд ЗМВ, які адбудзецца ў канцы лютага г. г. у Варшаве. (вб)

На здымку: дэлегаты моладзі Бельшчыны на краёвы З'езд ЗМВ, злева направа: Пятро Максімюк, Вацлаў Сідар, Янка Кандрацюк, Яўген Трускоўскі, Генрык Пашко і Яўген Пінчук.

Падзяка

Дырэкцыя і завадскі калектыў Бельска-Падляшскага Прадпрыемства мясцовай прамысловасці будаўнічых матэрыялаў у Орлі, складае сардэчную падзяку Беларускаму драматычнаму калектыву з Беластока, які 9 лютага г. г. выступіў у Орлі з пастаноўкай п'есы, што было вельмі мілай культурнай «разрыўкай» для насельніцтва і заахвоціла нашых працаўнікоў стварыць свой драмгурток.

Адначасова просім падтрымоўваць з намі сталую сувязь і часцей наведваць Орлю, каб яшчэ лепш заахвоціць да працы членаў нашага драмгуртка.

Орля. 14 лютага 1958 г.

Больш увагі на дарогах

Апошнімі днямі ў вёсцы Слохі Анапольскія, Семятыцкі павет, аўтобус ПКС наехаў на сані, якімі грам. Павал Баркун вёз свяшчэнніка Яна Дзмітрука. Цяжка параненага свяшчэнніка і фурмана адвезена ў шпіталь. Фурман едучы дарогай не захаваў правіл руху і для таго з'яўляецца адказным за катастрофу.

230 тон чаю

Насельніцтва Польшчы штомесяц спажывае 230 тон чаю.

Цэны

на рынку ў Беластоку на дзень 17.II.1958 г.

жыта 100 кг	280 зл.
пшаніца 100 кг	400 зл.
авёс 100 кг	280 зл.
ячмень 100 кг	345 зл.
бульба 100 кг	115 зл.
сена 100 кг	120 зл.
саланіна 1 кг	26—27 зл.
цыбуля 1 кг	9—10 зл.
масла 1 кг	44—45 зл.
смятана 1 літр	16—18 зл.
пара яец	4,00—4,50 зл.

Рыбалаўскія гарцэры на сцэне

Пры Пачатковай школе ў Рыбалах існуе 28 асабовы гарцэрскі атрад, правадніком якога з'яўляецца настаўніца Зіна Бурыла.

Часта адбываюцца цікавыя гарцэрскія сходы, добра развіваецца культурная дзейнасць.

Па ініцыятыве настаўніцы, юныя гарцэры арганізавалі драмгурток і на навагоднюю ёлку выступілі з пастаноўкай п'есы «Пярэстая Красуля». Пастаноўка ўдалася. Гэта заахвоціла юных артыстаў да далейшай працы.

Яны падрыхтавалі пастаноўку п'есы «Паўлінка» і 14 гэтага месяца выступілі з ёю перад школьнай моладдзю. Зацікаўленне ёю было вялікае. Старэйшыя жыхары вёскі таксама захацелі яе пабачыць. Назаўтра, школьная зала, дзе адбывалася пастаноўка, была бітком набіта старэйшымі жыхарамі вёскі. Воплескам не было канца. Аказваецца, што юныя рыбалаўскія артысты зусім нядрэнна чуюцца на сцэне і перад старэйшай аўдыторыяй.

Ролю Паўлінкі вельмі таленавіта выконвала вучаніца VI класа — Ніна Максымюк.

Папулярнасцю сярод насельніцтва карыстаецца таксама 32-асабовы школьны хор, кіраўніком якога з'яўляецца настаўніца — Оля Зінкевіч.

Нажаль, не ўсе ў Рыбалах дацэньваюць добрую працу настаўнікаў, не ўсе падтрымоўваюць ініцыятыву школьнікаў.

Падчас гэтай цікавай пастаноўкі, група мясцовых хуліганаў на чале з заправілай Віктарам Тамашуком — братам старшыні ГРН у Рыбалах, напіўшыся гарэлкі, нейкімі дзікімі крыкамі і свістам пад вокнамі і ў калідоры школы, усялякімі спосабамі намагаліся перашкодзіць у пастаноўцы. Шкада, што храбольская міліцыя, якая абслугоўвае гэтую вёску, ведьмі рэдка заглядае сюды. А работы, як кажуць жыхары Рыбалаў, было-б тут для яе поўныя рукі. Справа п'янства і хуліганства сапраўды нарасла тут да балючай праблемы (вб)

Амаль 500 тысяч...

Калі ў 1938 г. у Польшчы было 54 механічных сродкаў руху, то ў 1956 г. лік іх павялічыўся да 440.675 штук—гэта значыць да амаль 500 тысяч.

15 год турмы за забойства

Бароўскія — жыхары Ломжы, ад даўжэйшага часу нязгодна жылі з сабою, аб гэтым ведалі ўсе ў аколіцы. Аднойчы, у мінулым годзе, Бароўская кінулася з нажом на свайго мужа і замардавала яго. Прычынай сямейных спораў, за тым і злачынства, была гарэлка, якую абое папівалі.

За злачынства суд засудзіў Бароўскую на 15 год турмы.

Пад развагу Павятоваму праўленню гмінных кааператываў у Бельску-Падляскім

У нашай вёсцы Дубяжын ёсць крама. Калі не зойдзеш у гэтую краму, прадаўшчык Валодзя Сцяпанюк п'е са сваімі сябрамі гарэлку і вельмі некультурна адносіцца да людзей.

Ці сапраўды ў нашай вёсцы няма лепшага прадаўшчыка?

О. П.
Дубяжын

Паведамленне

27 лютага г. г. у 19.00 гадзін у памяшканні Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку — Маніфесту Ліпнёвага 25, адбудзецца даклад мгр Мацея Канапацкага п. з. «Творчае сяброўства братніх літаратур» (Да пытання аб польска-беларускіх літаратурных сувязях у XIX ст.).

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Надзя С. з Гайнаўскага павета піша: *«Я была 5 гады замужняй. Пачаткова мой муж быў вельмі добры, шанаваў мяне і любіў. Пасля нарадзілася ў нас дзіцё. Здавалася, што няма сілы якая-б разбурыла наш сямейны спакой. Аднак здарылася інакш. Па нейкім часе муж стаў выходзіць вечарамі з хаты. Апраўдоўваўся, што ідзе да знаёмых паразмаўляць аб нечым ці пагуляць у карты. Потым выходзіў штораз часцей і вяртаўся дахаты позна над ранкам і пераважна, нават моцна, п'яны.*

Калі я зрабіла заўвагу, што п'е гарэлку і не клапоціцца аб мяне і дзіцё, тады між намі ўзніклі споры, мала таго, ён стаў абурацца і рабіць авантуры. Нарэшце я даведалася, што муж здрадзіў мяне з нейкай жанчынай з суседняй, недалёкай вёскі, у якой не толькі ён, але і іншыя па цэлых начах пілі і буянілі.

Аднойчы муж сказаў мне, што кідае мяне і пераходзіць жыць да каханкі. Я, што праўда, згадзілася, дала развод, але адчувала сябе «зламанай» духам, перастала верыць у чалавека і ў дабрачынства людское. Адно, што мяне займала, для чаго я хацела жыць, быў мой маленькі сыночак.

Год таму ў нашу вёску прыехаў чалавек год пад 40 і тут пасяліўся. Неяк выпадкова сустрэліся мы з ім у суседкі і зацікавілася ім.

Чалавек ён бывалы, шмат чаго перажыў, я любіла слухаць тое, што ён расказваў. У сэрцы маім узнікла нейкая сімпатыя да Аляксея (так называецца гэты чалавек), я стала часцей заходзіць да суседкі для таго, каб сустрэцца з ім. Аказалася, што і адносіны Аляксея да мяне не абыякавыя. Нядаўна Аляксей сказаў мне, што жадае спалучыць свой лёс з маім лёсам.

Прашу парадзіць, што мне рабіць, баюся, каб не паўтарылася тое, што з першым мужам.

АДКАЗ: Дарагая Надзя! Я спачуваю. Твае перажыванні, несумненна, зрабілі вялікі ўплыў на Цябе, але Твой першы муж — гэта чалавек, якога трэба назаўсёды «выключыць» з памяці і сэрца, чалавек нясталы. Аляксей, арыентуючыся на тое што Ты аб ім пішаш — гэта чалавек з добрым характарам, разумны.

Аднак, каб лепш пераканацца аб гэтым, лепш пазнаць яго. Ты сур'ёзна паразмаўляй з ім аб жыцці Вашым на будучыню.

Перш за ўсё, Ты павінна бачыць, ці будзе ён добрым бацькам для Твайго дзіцяці, таму старайся адчуць наколькі бацькоўскія пачуцці ён аказвае да Твайго сынка (вельмі важнае!) Калі ён любіць Цябе і жадае жыць з Табою, то павінен і любіць дзіцё.

Пазнай добра Аляксея і калі пераканаешся, што ён прыяцель і Табе і дзіцяці — тады можаш смела выйсці за яго замуж, бо аднак самой цяжка жыць, вядома.

СЭРЦАЙКА

Горкі п'яніца

Гора дзецям поўным сіротам. Не меншае гора і тым, у якіх памерла маці, а бацька п'яніца. Яны часта галодныя і халодныя.

Рыгор Сідарук з вёскі Пасынкі (Бельскі павет) мае 8-гадовую дзяўчынку і 13-гадовага сына. Часам выязджае на некалькі дзён, а нават некалькі тыдняў на заробкі. Але заробленыя грошы не прывозіць дахаты, толькі прапівае іх у рэстаране ў Бельску.

Калі п'е гарэлку, тады напалкам забывае пра сваіх дзяцей. (мх)

Рэдакцыйная пошта

В. Л. — Верш Ваш п. з. «Пералёту спутнікаў над Амерыкай» атрымалі. Хутка адгукнуліся Вы на гэтую падзею, але не заўсёды хуткая рэакцыя дае добрыя рэзультаты. Так і ў Вашым вершы. Паспяхованасць гэтая дае аб сабе знаць у кожным радку Вашага верша.

Кожны чацвер, ад 11 — 12 гадзін у памяшканні рэдакцыі „Ніва" адкрыты бясплатны пункт юрыдычных парад.

Усякая ўсячына

ПРЫСЛУЖЫУСЯ ЧАЛАВЕЦТВУ

Да прафесара медыцыны прыйшоў студэнт і кажа, што хоча развітацца, бо вырашыў пакінуць медыцыну, каб служыць чалавецтву ў ролі пісьменніка.

— Вы не патрабуеце стацца пісьменнікам, каб служыць чалавецтву — адказаў прафесар — вы ўжо саслужылі чалавецтву вялікую ўслугу тым, што адмовіліся быць лекарам.

НА ЭКЗАМЕНЕ

Што вы можаце сказаць пра «нашатырны спірт» — пытае прафесар студэнта.

— «Гэта такое хімічнае спалучэнне, што выціскае слёзы з вачэй» — адказаў студэнт.

— Зусім таксама, як ваш адказ — заўважыў прафесар

ІНТЭЛІГЕНТНАСЦЬ У ЖЫВЕЛІНЫ

Навучны інстытут у Італіі правёў доследы над інтэлігентнасцю хатняй жывёліны. Вучоныя прызналі, што найразумнейшым ёсць сабака, а пасля кот. Асёл ізноў не так дурны, якім яго лічаць. Ён займае рэцяе мейсца і разумнейшы ад аня.

Найдурнейшай з хатняй жывёліны аказалася курыца.

НЕ ЗРАЗУМЕУ

Селянін, убачыўшы як спартсмен пры дапамозе жэрдкі няўдала прабуе пераскочыць ліштву паложаную 4 метры над зямлёй, заўважыў ківаючы галавой:

— Не разумею, чаго ён непатрэбн мучыцца, калі без ніякага труду можна прайсці пад сподам.

ГАЛАДАМОРЫ

У свеце жывёлін вельмі адпорнымі на голад з'яўляюцца жабы, якія могуць жыць без яды да 12 месяцаў. Вужакі вытрымоўваюць да 20 месяцаў, алігатары да двух год.

Аднак рэкардзістам з'яўляецца звычайны клоп, які вытрымоўвае без яды 6 год.

СУЧАСНАЯ ПЕНЕЛОПА

Старажытныя Грэкі падавалі за ўзор вернасці мужу Пенелопу — жонку легендарнага героя Одысея, якая дзвццаць год цярпліва чакала на яго. Гэткі выпадак здарыўся ў сучаснасці ў Пакістане. Дзяўчына Маруфан з вёскі Карахі вышла замуж паводле пануючым там звычаем рана, — маючы ўсяго 11 год. Пасля вяселля муж выехаў у Сінгапур, каб здабыць сродкі на пражыццё. Пачаткова яму не паводзілася, пасля выбухла вайна, а пасля вайны трэба было зачынаць ад пачатку. Толькі цяпер удалося яму зарабіць дастаткова грошай, каб магчы ўладзіцца з жонкай у горадзе.

Пасля 24 год разлукі яны спаткаліся на аэрадроме ў Сінгапуры.

Непаразумленне

Прафесар Ральф Андэрсон — эксперт атамнай фізікі быў вельмі здзіўлены, калі прыехаўшы ў Страсбург, убачыў натоўп жанчын, прыбыўшых прывітаць яго. Ён зразумеў у чым справа, толькі пасля таго, калі ўбачыў абвяшчэнне аб ягонай лекцыі, у якім на месцы слоў «касмічныя прамені» сталі словы «касметычныя прамені».

Непатрэбны пачын

— Маня — кажа пані да сваёй служанкі — я бачыла, што пісьманосец сёння цябе цалаваў. Памятай, ад сённяшняга дня я сама буду атрымоўваць пошту.

— Гэта пані і так ніякай карысці не дасць— адказала служанка — бо пісьманосец любіць маладых бландзінак.

Сучасныя дзеці

— Чаго хочаш?

— Яшчэ есці.

— Я-ж цябе накарміла.

— Ну дык што... яшчэ мне жывот не баліць.

Гналі, гналі ...і пагналі

Паміж разнікамі

— Здароў, Сцяпан. Як пражываеш?

— Добра. Працую.

— А многа свінней вам прывозяць?

— Многа.

— А, вялікія?

— Вялікія, учора прывязлі такую свінню, як я!

— Навошта ты столькі катоў нагадавала?

— Для суседзяў.

— Яны іх любяць?

— Не, цярпець не могуць!..

Сувязі

Як вядома, сувязі бываюць усялякія. У 490 годзе да нашай эры афінскі воін прыбег з мястэчка Марафон у Афіны з паведамленнем, што персы перамаглі афінскага палкаводца Мільтыяда.

Рымскі імператар Юлі Цэзар даў загад вайсковым начальнікам распальваць умоўленую колькасць вогнішч і дзякуючы гэтым сігналам ведаў ці яго войска перамагае ці не.

Потым для сувязей выкарыстана паштовых галубаў, а калі развілася цывілізацыя, ва многіх краінах арганізавана конную пошту.

У сучасны момант выкарыстоўваюцца для гэтага веласіпеды, аўтобусы, цягнікі, самалёты, тэлефоны, тэлеграфы, радыё, і ўсёроўна часта яшчэ наракаем на сувязь. Мой сябра атрымаў ад сястры запрашэнне на вяселле. Паехаў і трапіў на хрэсьбіны. Аказваецца, гэты ліст недзе на пошце пратрымалі задоўга і сябра крышку пазнавата атрымаў яго.

У нас вельмі многа гаварылася аб культурных сувязях вёскі з горадам. Пакуль што, толькі, часад-часу, кінаперасоўка прыедзе, а больш нічога не зроблена па лініі гэтых сувязей.

Апошнім часам наша міжнародная паветраная сувязь сапсавалася.

Дырэкцыя «Лёт» павысіла цэны білетаў на 100 працэнтаў. Нібыта па прычыне малой колькасці пасажыраў ліквідавана шляхі зносін паміж Кельцамі, Жэшовам і Кашалінам, а на астатніх лініях колькасць курсіруючых самалётаў паменшана на палову. Самалёты стаяць у ангарах, а дырэктар «Лёту» сядзіць на парозе і пытае кожнага: «Што каштаўнейшае і важнейшае для краіны і для людзей?»

Адзіная сувязь, на якую можна пакласці ўсе надзеі — гэта сямейная сувязь. Дзякуючы такой сувязі можна знайсці цёплае мейсца і жыць прыпяваючы.

Такія шчасліўцы толькі пасмейваюцца ў кулак з нашых лозунгаў аб барацьбе з кумоўствам, падхалімствам і таму падобным.

Ёсць яшчэ, як вядома, дыпламатычныя сувязі аб якіх штодзённа чытаем у газетах. Гэтыя сувязі цягнуцца як рызінка і кожны дыпламат стараецца пусціць свой канец, каб супрацўніку ў нос трапіць.

У недалёкай будучыні будзе наладжана міжпланетная сувязь, тады многія на Месяц пераедуць. Толькі пэўны пільна сачыць, каб наша камісія цэн за імі не паехала, бо інакш то і на Месяцы ў трубу выскачаць.

Дзядзька Лявоніць

Не сваё

— Ці табе не сорам, хадзіць у такім парваным паліто?

— Чаго? Паліто не маё, а пазычанае

Бачыў

Паляўнічы пытае праходжага селяніна:

— Ці вы не бачылі зайца, як тудою ляцеў?

— Бачыў.

— Даўно?

— А ўжо са два тыдні таму.

*

— Скажыце, сусед, што гэта за крык быў у вас учора?

— Нічога... мая жонка кажух выбівала.

— Дык гэта кажух так галасіў?

— Не, гэта я крычаў, бо я ў тым кажусе быў.

*

— Найлепшыя людзі на свеце — гэта зладзеі.

— Адкуль ты ўзяў?

— Бо зладзеі заўсёды думаюць аб нашым дабры.

*

— А ты памыла рыбу перад тым, як паставіла варыць?

— А на што? Яна-ж і так заўсёды ў вадзе жыве.

Зімовыя вечары

У сяле — Юшковым Грудзе
Моладзь у хатах аж гудзе
Тут і кураць і спяваюць
І ў карты моцна граюць.
— Козыр! Віно! Дай пад крэсце!
Будуць дурні разоў дзесяць
О, так, добра, не схадзіў.
А цяпер ты пахадзі.

Аж прыйшоў адзін прыхожы,
Кажа — у карты граць не гожа.
Карты, гэта адно гора,
Шчэ заглянеш да каморы.
Лепш, пашлі-б у бібліятэку,
Выпаўнілі-б картатэку.
— А дзе-ж тая бібліятэка?
— У Міруця, недалека

То-ж паслухалі старога
І узялісь за справу строга.
Што найперш нам распачаць?
«Выстэмп» арганізаваць
Пазнаходзілі сабе ролі,
Кожны рады і вясёлы.
Будзе «выстэмп» артыстычны,
Ано трэба навучыцца

Але шмат прайшло ўжо часу
І спакойна ў сяле нашым.
Ано сёй, той з нас смяецца.
Што нічога не удаецца.

ЯУГЕН НАВІЦКІ
Юшкаў Груд

Бландзінка і гадзіннік

Аднойчы еду я з Бельска ў Беласток. У вагонах цесната, што не павярнуцца. Людзі проста душацца...

— Куды прэшся чалавеча! — крычыць піскілівым галасам нейкая жанчына.

— Хто прэцца, я ці вы? — адказаў нехта моцным барытонам.

Я сядзеў у кутку моцна прымкнуўшы да сцяны. Нейкая прыгожая бландзінка, з белымі кліпсамі ў вушах, падсела амаль што мне на калені.

Цягнік ехаў хутка, штораз хутчэй набліжаўся да Беластока. Нарэшце скрыганулі колы, затрасліся вагоны і пад'ехаўшы яшчэ некалькі метраў цягнік спыніўся на станцыі.

Я стаў збірацца.

— Пардон, сінёра, — звярнуўся я да бландзінкі, — высаджваюся.

— Калі ласка — адказвае паненка і прапускае мяне..

Ледзь адыйшоў некалькі крокаў, ажно... дзіва дзіўнае! Гэтая-ж бландзінка, схапіла мяне за рукаў і ў крык:

— Аддайце мой гадзіннік!

— Дзе, што, які гадзіннік? — пытаю з недаразумленнем. — Я не бачыў ніякага гадзінніка.

— Аддайце мой гадзіннік, залаты гадзіннік, укралі гадзіннік, яшчэ хочаце балонам мяне зрабіць на вачах людскіх.

Фактычна, людзей тут шмат было, усе на мяне ўзіраюцца як на зладзея, а мне яшчэ горш, як хто ў зубы «лізнуў».

У гэткай саматосе вынясліся мы на перон, а тут надало і міліцыянера.

— Што здарылася? — пытае мяне беспардонна.

— Нічога, уласна кажучы, гэтая грамадзянка публічна аб'явіла мяне злодзеям, нібыта я гадзіннік у яе ўкраў — адказваю спакойна, даючы такім чынам пашану міліцыянеру — А нашто-ж ён мне здаўся гэты гадзіннік, шчыра кажучы.

— Пойдзем за мной, у дзяжурку, там справу разбярэм — сказаў міліцыянер.

— Ну, што-ж ідзем, калі трэба.

Заходзім у дзяжурку, а міліцыянер кажа сядаць. Мы селі.

— Дазвольце свой пашпарт грамадзянін — звярнуўся да мяне міліцыянер.

Я выняў пашпарт і падаў проста ў рукі.. Міліцыянер паглядзеў, запісаў нешта і кажа да паненкі:

— Дзе ваша месца пражывання, паважаная грамадзянка?

— На Выгодзе — адказала тая.

— На Выгодзе — паўтарыў сабе міліцыянер і запісаў. Потым зрэвідаваў мяне, але нічога не знайшоўшы ізноў звярнуўся да бландзінкі:

— Ці ёсць тэлефон у вас дома?

— Ёсць.

— А мо' вы ў хаце пакінулі свой гадзіннік?

— Не — адказала ўпэўнена.

— Аднака-ж вы грамадзянка пазваніце, мо' якраз пакінулі.

Грамадзянка ўзяла з вілак «слухаўку» і «накруціла» адпаведны нумар.

Пасля таго аказалася, што сапраўды, гадзіннік пакінула ў хаце на стале.

Я усхваляваўся.

— Бачыце, кажу — вы-ж падарвалі мне аўтарытэт!..

— Так, — кажа — вінавата, прашу прабачэння — пакорна паглядзела на мяне з-пад апушчаных веек.

— А мне што з таго, што вы просіце прабачэння! — Мне аўтарытэт, вось, што асноўнае — гавару поўкрыкам. Падам у суд за зняважэнне!

— Злітуйцеся, даражэнькі мой, даю вам 500 злотых, толькі майце ласку, не падавайце...

Тут змякла маё сэрца...

І што-ж вы рабілі-б, дарагія чытачы, на маім месцы?

— Узялі-б 500 зл. — адказваеце.

І я ўзяў-бы, але тут і прачнуўся.

Гэта-ж сон такі мне прысніўся.

ЦЭЙКА

